

Manqat Mbomambaqape Mak gepeawam

Megeat Manqat-qase

Nqanek emanqat, Yesu-qa yaq-te, ndego Mbumbukiam-ge Yo, Mak ndøpeawám. Ndego iz nøme, Zion-Mak mbo-akhaemám. Ndego ambá av nqægo, Yesu-gí paev ezoqam tuelv mokho-tē gunu:goám.

Mak, ndego Pol-ge zifu Banabas, tegé ekeabøí (Kol 4:10). Ndego Zelusalem taon-té gekhouwév, neka Pita neka Pol neka Banabas, tiqa sasae-te vøzø-tøkeam.

Ni kopømba mbaín uni tizi:nøten, gekha manqei-tē ndøgo, Mak nqanek manqat gepeawam. Geté Kliten bawan megetapak, nupøkhan mba giyagam, āv gini-matavupám nqægo: Mak Lom taon-té abewáv, yaq ndego ta taon-te ndøgo, Pitá namba abetegoám, ngenek Yesu-qa yaq-te ge:vototupam, yaq Mak vøpeawam.

Mak nqanek manqat, Yesu-qa yaq-te, Lom ezoqam nonqo ndøpeawám. Nginik ezoqam, tiqa poev, bazaføgakh matev zøgoám. Yaq nakémbá, Mak manqat andé kandambá, Yesu-qa bazaføgakh-qa yaq-té gene-peawám, av ndego enqoni-us ezoqa kopoav ge:khakhæz, neka ezoqam ndigu nqova soqøsoqa gizømbu-goam, vøzø-ngeasumam, neka tiqa manqa-zapazapa-te vønqovotaz, ndøgo qazø-geageapam.

Nqanek manqat-qa vaev, Mak 16:9 qangaz, ta manqat ndøgo, ezoqa viní abe-peawám.

*Zion Yesu-qa nakhoa gekhakheinumat
(Met 3:1-12; Luk 3:1-18; Zion 1:19-28)*

¹ Emanqat Mbomambaqape, Yesu Keliso-qa yaq-te, ndego Mbumbukiam-ge Yo, nqánek.

² Matev āv qanengáz, av Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam Aezaya ge-peawam. Ndego āv gene-peawám nqægo,

“Mbumbukiam ge-ein:

Nqáe! Noge u-anem notó-khofotáv, qoqa megemege-te.

Ndego nakhoa møqá-khakheinám.

³ Leg-av manqei-te ndøgo, ezoqam-qa manqa wag ndø-akhayam.

Av qane-akhayám nqægo,

‘Evezøza-qa nakhoa é-mozoto-khakheinømém.

Nakhoa ndaføyamba-qape zombøé-viæém, ndego te:geav.’ ”

⁴ Yaq Zion ndøfakhán, leg-av manqei-te ndøgo, ezoqam ibøkha iz vøzø-etoumam neka Mbumbukiam-qa Manqat vøe-zømesimam. Av gezømbe-manqatám nqægo, “E-mozoqambúz, neka ibøkha iz vø-upøgim. Yaq Mbumbukiam zoqa manqa-zapazapa, ndømbøe-navøém.” ⁵ Ezoqa kopoáv, gindupindam te-te. Zudia plovins-té gindu-okhoám, plovins ate ndægo, neka

Zelusalem taon-ak vøndō-pindam. Yaq manqa-zapazapa ndøgo, gimatønumam, gèvøndæmém, neka Zoden kea-te ndøgo, ibøkha iz vø-upøgim.

⁶ Zion ndabua egeiegei uzøpøteáv. Geté ndabua ge-uzupam, kemol-qá su gini-geveaném, neka ndabua segim nonqo, søvakha gigiap-gí ngusúm gini-khakheinøvemém. Neka lou gelogam, bamøkhokeakh neká ndokhos, ti-mba ndígu telouzám.

⁷ Zion ezoqa manqat áv gezømbe-manqatám nqægo, “Noqa zita-te, ezoqa kopø ndøgeáv. Ndego no ùnime:løvumbám. No ezoqa khàpe nøte-khapelavøqase-én. Até nqanek sasae khapelavøqasé-a, no katuk tæmøkui, teqa tamak khofoe-te tæmbotøke, no kopømba mbáin.

⁸ No zo ibøkha iz, ibøkhá qazømbe-etoumít. Geté ndego ibøkha iz, Nqova Mbomambaqapé gezømbé-etoumát.”

*Yesu ibøkha iz gendap
(Met 3:13-17; Luk 3:21-22)*

⁹ Ta khøuwa-te ndøgo, até Yesú-a, Zion-te vømat. Nazalet vemiaiv-té gendowáv, Gelili plovins-te ndøgo. Yaq até ndegó-a, Zion-te ibøkha iz vøndap, Zoden kea-te ndøgo. ¹⁰ Yesu ibøkha-te é-vøndo-fakhán-ae, yaq áv geneqeív nqægo: Yan gèmboqoé. Yaq Nqova Mbomambaqape ndovís. Andé kuvøkuvuam me me:løvuvavún, te-te. ¹¹ Yaq yan-te ndo:go, manqa wag ndofakhán. Av qand-eín nqægo, “Qo nogé Yó. No poev kandambá qo-te. No nøtaqambo-khafuát.”

Saitan Yesu ge:khamasimat
(Met 4:1-11; Luk 4:1-13)

¹² Taqa zita-te, Nqova Mbomambaqape, Yesu leg-av manqei-té genø-itú. ¹³ Khøuwa fotí, leg-av manqei-te geyagam. Yaq Saitan Yesu teme-khamasím ndógo. Yesu søvakha gigiap lozokhák namba me:yagám. Yaq enzol ezoqam tinduzavín ndógo, Yesu vømbō-tøkeemin.

Yesu Gelili plovins-te sasae gengaz
(Met 4:12-22; Luk 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Zion ndimbula-te gi:-utøvem, yaq Yesu Gelili plovins-té genøwáv, ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat Mbomambaqape vømē-zømesim. ¹⁵ Av gene-zømesimát nqægo, “Khøuwa mīzi-khantøzém. Mbumbukiam-qa Megeat Matev, avønín. E-mozoqambúz neka Mbumbukiam-qa Manqat Mbomambaqape vø-unimanqatinim!”

¹⁶ Yesu Gelili kewan ndøgeg-te ge-ewat, yaq evenap menas tezømét ndógo, Saemon neka Endlu. Voe ndø-ogiát. Zapa ndógo, ndigu ezoqa menas, voe nqagim ezoqám. Ndøgo tiqá sasáe. ¹⁷ Yaq Yesu gezø-ein, “Vøndozáv. No zonøndó-paevém. Yaq zo ezoqa takhaset matev nøté-zømesím.” ¹⁸ Yaq até gindigonem, voe sège-ivøvém, sasa mbopaevem.

¹⁹ Yesu agé okhoeáv, evenap menas nøme tenøzømēt, Zems neka Zion. Ndigu Zebedi-gí nakheís. Khagua-té gunuguvám. Voe ndøpotofumát. ²⁰ Yaq ate ndigú-a, Yesu vøzø-akha. Yaq ndigu gèqá. Eve sège-ivøvém, tegi sasae ezoqam namba, Yesu vømbō-paevem.

*Yesu ezoqa kopo, nqova soqa gembo-ngeatam
(Luk 4:31-37)*

²¹ Yesu ekeza paev ezoqam namba, Kapenaum taon-té ginøzáv. Yaq Sabat khøuwa-te ndøgo, Zu ezoqam-qá guliguli khoev-té gemø-ón, ezoqa vømē-zømesim. ²² Ezoqam ndigu, teqa nømendim manqat giyogem, mbøni zølév. Zapa ndøgo, ndego Mbumbukiam-qá iz-té neka bazaføgakh-té genezømesím. Ambá av nqægo, av Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam gi:zømesimam.

²³ Ta guliguli khoev-te ndøgo, ezoqa kopo møndu:goám. Ndego nqova soqa mbøigoám. Yaq ndego kandambaqapé sege-akhá, ²⁴ “Yésu, Názalet-ak! Gê, qo ni gekha qonígū? Ni ngiænoat-qā qotøndóqav? No møtenøtén, qo gekha ezoqām. Qo Mbumbukiam-gé Ezoqa Ndaføyamba-qapé.”

²⁵ Yaq Yesu ndego nqova soqa, gèmbøe-khafén, gembo-ein, “Qo manqat tí! Mòqotøndo-fakháq, qo nandav ezoqam-qa mokho-te ndoqotu:gu.”

²⁶ Yaq ndego nqova soqa, até gendego, ndego ezoqam møndøkhæ-qantám, sùgumu-waguvupát, sasa ndøfakhan. Akhayam-ús, gendo-fakhan.

²⁷ Yaq ezoqa ewaqape, nqova ndafe kandambá, neka yaqyaq-a gibond, “Nqanek gekha matêv? Teqa nømendim matev viní. Ndakinák, neka bazaføgakh-ús. Ngenek nqova soqøsoqa sègezømbe-khafenín, yaq ndigu teqa manqat o-mba vømbøe-ndapemin.”

²⁸ Yesu nqanek matev gego, yaq ndaføyambá, teqa emanqat sùgumu-panqavøemát, Gelili plovins-te ate qægoam.

*Yesu ezoqa kopoav gekhakhæz
(Met 8:14-17; Luk 4:38-41)*

²⁹ Yesu Zu ezoqam-qa guliguli khoev gendo-ivav, yaq Saemon neka Endlu, tiqá khoev-té genøwáv. Até Zems neka Zion, namba me:-apát.

³⁰ Yaq khoev-te gimøfakhaz, Saemon-gu zimpuka, ngusu tatas enqoni mbovitát. Venanqei nonqo-té gubuvám. Yaq Yesu tøke-qa mboviømém, tuqa yaq-te. ³¹ Yaq Yesu tenøwáv ndøgo, zenda vømbøgea, neka vø-eqeiu. Yaq ngusu tatas enqoni, sègembo-navøém. Yaq ndugu até gundigu, lou vøzøta.

³² Yaq khøuwa gumusinan ndøgo, ezoqa ewaqape, enqoni qazøgoam o nqova soqøsoqa gizømbu-goam, Yesu-té gindu-upøgím. ³³ Vemiav-ak ezoqa ewaqape ndozáv. Khoev vimá ginømøváb. ³⁴ Yaq gekha enqoni, bugug vinivinimba qazøgoam, Yesu gèkhakhæz. Ezoqa kopoáv. Neka nqova soqøsoqa kopoav, ezoqam-qa mokho-te gizømbu-goam, vøzø-ngeasam. Ndego nqova soqøsoqa takeáv, manqat timanqatat. Zapa ndøgo, ndigu møndæzøtéz, ndego gekha ezoqām.

*Yesu manqei vinivinimba nøme-te ge-okhoam
(Luk 4:42-44)*

³⁵ Khøuwa nøme qandopave, lovølova-ús, até gupøistám, Yesu gesüzám, khoev vø-ivav, ezoqam-av manqei-te sasa ndøwav, vømø-guligulim. ³⁶ Yaq Saemon-za, gèmbovawát. ³⁷ Yaq gi-ometam ndøgo, gimbo-einim, “Ezoqa ewaqape qoqa ndøvawét.”

³⁸ Geté Yesu manqat gezø-qavøiu, “Ni até vemivemiav nøme-té-a, avønin nqagot, bïziniáv,

Mbumbukiam-qa Manqat bamē-zømesim. Zapa ndógo, no ta zapaya nqáneq qatøndenáv.”

³⁹ Yaq Yesu Gelili plovins ate ndægo sugumu-vatát, ezoqa tiqa guliguli khoev-te vøe-zømesimat, neka nqova soqøsoqa vøzø-ngeasumat, ezoqam-qa mokho-te gu:goat.

*Yesu kha sisi-us ezoqam gekhakheinøvem
(Met 8:1-4; Luk 5:12-16)*

⁴⁰ Khøuwa nøme, kha sisi-us ezoqam ndowáv. Yaq Yesu-qa megemege-te, katuk ndømøkuí, vømbøviam, “Ambá qokhakheinømbemín. Poev taqagoat, qo kopømbaqapé, toqo-khakheinømbem.”

⁴¹ Yaq Yesu ngenek ezoqam tanakh mbogó, zenda vømbøeve, gembo-ein, “Nqanøpoév. Qo vøkhakhæq.” ⁴² Yaq nqova mbaín, ndego ezoqam, kha sisi sègembo-navøém.

⁴³ Yaq Yesu ngenek ezoqam gèkhofotáv. Geté āv genegugú nqægo, ⁴⁴ “Qo ezoqa nøme zø-eín, av matev qaqaambe-fakhan. Geté Mbumbukiam-gé iziz ezoqam-té qonóqáv, bemøqamekh, neka Mbumbukiam-te etoam matev voqógō, av Mozes gezømbe-ein, kha sisi tøqa-navøem. Yaq ezoqa tñabiti-zøtéq, qo mòqo-eqeieqei-éq.”

⁴⁵ Geté ngenek ezoqam gewav, ndego Yesu-qa manqat sège-vøndazát. Ezoqa ewaqape zømanqatát. Yaq ta zapaya ndøgo, Yesu kopømba mbaín, ezoqa ewaqape-qa bøi-te, vemivemiav-te vøe-onimīt. Geté vemiaav bavokho ndøgo, ezoqam-av manqei-té genø-qonumát. Geté ezoqa ta manqei vinivinimba-te giyagam, sègendo-okhoám, te-te.

2

Yesu kagi ezoqam gekhakheinøvem neka manqa-zapazapa vømbō-evøzam

(Met 9:1-8; Luk 5:17-26)

¹ Khapé outøpøteáv. Yaq Yesu Kapenaum taonté genøveséz. Yaq ezoqa møndøyogém, av nqægo, ndego khoev-tē gegō. ² Yaq gèndopindám te-te. Ezoqa kopoáv. Khoev ùnime:-khazém. Até bavokhó-a, mboqog-te ndo:go, løvøzupøteáv. Yaq Yesu Mbumbukiam-qá Manqat me:zømesimát. ³ Ge:zømesimat, yaq ezoqa foa tĩndizáv. Kagi ezoqam ndø-eqeitavún. ⁴ Ambá Yesu-té ginø-eqeinamín. Geté ezoqa khàpumu-khouwéz, vøe-ōz. Yaq até gindigonem, khoev ová ginøqavíg, yaq ova ndo:go, ma Yesu ge:qotam, nqa vømø-løozem, neka ndego enqoni-us ezoqam, kita-te geqeiám, sasa ndøføløtvem. ⁵ Yesu tiqa unimanqatin geqeiiv, yaq ngenek kagi ezoqam, āv gembøe-eín nqægo, “Áti. Qoqa manqa-zapazapa møndøqa-navøém.”

⁶ Yaq Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam, wambap-te giqonavam, ekeza mokhomba āv gini-matavupát nqægo, ⁷ “Gekha zapá, ngenek av nge:manqate? Mbumbukiam-qá iz ndøngi:tít. Ezoqam-qa manqa-zapazapa, Mbumbukiam yakhapús, ndezø-evøzam.”

⁸ Yesu é-møndæ-otév, av gi:matavupat. Yaq gezø-ein, “Zo gekha zapá, zoqa mbøni-te av ndøzøte-matavupit? ⁹ Gê, gekha manqát ndøgo, føgakh mbain? Ndøgò, no ngenek kagi ezoqam tæmbo-ein, ‘Qoqa manqa-zapazapa møndøqa-navøém,’ o ndøgò, tæmbo-ein, ‘Mòqo-itán, kita vøkhazo, okho sasa ndøngaz?’ ¹⁰ Geté no ndakin nøtézmás,

Ezoqam-ge Yo, bazaføgakh nqambôgó, ezoqam-qa manqa-zapazapa tezø-evøzam, nqanek manqei-qape-te.” ¹¹ Yaq Yesu até gendego, ngenek kagi ezoqam āv gembøe-eín nqægo, “No nqataqá-manqate. Mòqo-itán, neka kita vøkhazo, khoev-te sasa ndøqav.”

¹² Yaq ndaføyambá, ngenek ezoqam sège-itán, kita vøkhazo, bavokho sasa ndøwav. Ezoqa ewaqape até gembo-kewagát, gemat. Ndigu nqova ndafe kandambá, neka Mbumbukiam-qa iz vø-eqanem. Gi-einim, “Ni bugukhokhof matev av nqægo qeiviáv.”

Yesu Livai gembo-akha, tembopavat, neka teqa khoev-te lou vølog

(Met 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³ Taqa zita-te, Yesu Gelili kewan-té genøveséz. Yaq ezoqa kandambá, gindupindam te-te. Yaq Yesu Mbumbukiam-qa Manqat vøe-zømesim. ¹⁴ Yesu ta manqei ndøgo ge-ivav, nakhoa gegeveat, ezoqam ndø-omét. Teqa iz Livái.* Alfius-gé yó. Teks upøgim khoev-qase mokho-té gunu:qotám. Yaq Yesu āv gembøe-eín nqægo, “No qonøndópæv.” Yaq Livai até gendego, gè-itán, vømbōpaev.

¹⁵ Taqa zita-te, Yesu Livai-qa khoev-te, lou mølóg. Ta lou loge-te ndøgo, teks moni upøgim ezoqa nøme neka ezoqa nøme, ndigu manqa-zapazapa-us ndizæza, møndøgoám. Kopoáv. Yaq ndigu Yesu neka paev ezoqam, namba me:qonavát. Ezoqam av ngi-gu, kopoáv, Yesu gimbo-pavam. ¹⁶ Yaq Mozes-qa guguna manqat

* **2:14** 2:14 Livai, iz nøme Metiú. **2:16** 2:16 Met 11:19

nømendim ezoqam, ndigu Felisi gizø-akhaemam, Yesu gi-ometam, ezoqam av ngi:gu, lou namba gi:logat, yaq ndigu tegi paev ezoqam, āv gezømbe-eín nqægo, “Gekha zapâ, ngenek teks moni upøgim ezoqam neka manqa-zapazapa-us ezoqam namba lou ndiloget?”

¹⁷ Yesu tiqa manqat ge-ewag, yaq āv gezømbe-eín nqægo, “Ezoqam ndigu enqoni mbain ndigu, ndigu mulømula etoam ezoqam mbain tøgoat, kopømbâ. Geté enqoni-us ezoqam bezøgó, mulømula etoam ezoqam. No ambâ av nqægo, ezoqa egeiegei akhayam-qa nøgeavūn. Geté no manqa-zapazapa-us ezoqam akhayam-qa nøgeavūn.”

Yesu lou logemav matev-qa yaq-te gimbø-bevøpem

(Met 9:14-17; Luk 5:33-39)

¹⁸ Khøuwa nøme, Zion-gi paev ezoqam neka Felisi ezoqam, lou logemav matev ndøgoát. Yaq ezoqa nøme tinduzáv ndøgo, Yesu vømbø-bevøpem, “Gekha zapâ, Zion-gi paev ezoqam neka Felisi ezoqam, lou logemav matev gigoatun, geté qogi paev ezoqam gonemāv?”

¹⁹ Yaq Yesu yaya zø-etá, taqa yaq-te, gezø-ein, “Ge zô ndozo-matavap, ezoqa sæva te-okí, yaq zifuap lou loge-te tekhatob, ndigu zifuap kopømbâ, lou logemav matev ndøgonem, ndego ti namba te:goat? Av taoká. Ndego anganeam, zifuap namba zua tiqoqongepet, ndigu kopømba mbaín, lou logemav matev tigoat. ²⁰ Geté khøuwa ndøfakház. Yaq ndego ezoqam, ndego sævam ge-okí, ndøndafém,

ti namba nde:go. Yaq tegi zifuap lou logemav matev, ta khøuwa-te ndøgo tinígoát.

²¹ Ezoqa kopømba mbáin, ndabua mbewat ndakinak, awenege ndabua-te to:tøke. Av toqotego ndægo, yaq ndabua toqosunguz, ndabua ndakinak ndøgo, segé-khapelavøqasé. Yaq ndabua keqæv sa tømó-khouwév.

²² Neka ezoqa kopømba mbáin, waen ndakinak, awenege søvakha ngusum-te te-ewa. Zapa ndøgo, awenege søvakha ngusum-te toqo-ewa, yaq waen tøpopon, ndigu gékeqáz. Yaq waen vøqouvøēm, neka søvakha ngusum vøsoqoēz. Geté waen ndakinak ndøgo, søvakha ngusum ndakinak-té qotúqóuz.”

*Yesu ndego kawá, Sabat khøuwa
(Met 12:1-8; Luk 6:1-5)*

²³ Khøuwa nøme, Sabat khøuwá, Yesu ekeza paev ezoqam namba, wit khæe livin-mbá gunu:-apát. Yaq tegi paev ezoqam, wit nanga ndøvngisømém, sasa ndølouz. ²⁴ Yaq Felisi ezoqam tiqa matev giqeivim, Yesu āv gimbøe-einím nqægo, “Nqáe! Gekha zapá, qogi paev ezoqam nqanek Sabat khøuwa-te sasae ngigut. Khæfép nandav?”

²⁵ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Ge zô, emanqat mozó-geveømem, av Deivid ge:matanam, tegi ezoqam namba ifin qazøvin? ²⁶ Ta khøuwa-te ndøgo, Abi-ata Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape gegoam, Deivid Mbumbukiam-qá khoev-té genø-ón, flawa vømølouz, ndigu lou-qase-te go:-abam, Mbumbukiam-gi. Matev av nqægo khæfép.

Mbumbukiam-gí iziz ezoqam mba zø-mboqoatám, nginik flawa tilouzat. Geté Deivid sègelóuz, neka até ndigú-a, vøzø-etoam, te namba gi:goam.”†

²⁷ Yaq Yesu nøme gezø-ein, “Mbumbukiam ambá av nqægo, ezoqa Sabat khøuwa nonqo ndøkhakheinøvēm. Geté ndego Sabat khøuwa, ezoqam nonqo ndøkhakheinám. ²⁸ Ezoqam-ge Yo, ndego kawá. Até Sabat khøuwá-ya, ndégo teno-kawaevát.”

3

Yesu ezoqam pingim qambowau, gekhakheinøvem

(Met 12:9-14; Luk 6:6-11)

¹ Khøuwa nøme, Yesu Zu ezoqam-qa guliguli khoev-te gemat, ezoqa kopo mõndu:goám ndøgo. Ndego pingim gèmbowáu. ² Yaq ezoqa Yesu-te bøi mba mo:veém, ndego ngenek ezoqam peté-khakheinøvēm, penømakhaya, Sabat khøuwa-te. Zapa ndøgo, ndigu Yesu manqa ovøyam-te vee-qa mbogoám. ³ Yaq Yesu ngenek ezoqam pingim qambowau gembo-ein, “Qoté-itān, livin-mba nqøugu.”

⁴ Yaq Yesu ezoqa ewaqape gezøbevap, “Gekha matév ndøgo, Sabat khøuwa-te toqogo, kopømba? Ndøgò, matev eqeieqei toqogo, o ndøgò, matev soqain toqogo? Ndøgò, ezoqa toqo-khandi:v, o ndøgò, ezoqa pakhapakha toqokhana?” Geté ndigu yaq manqat qavøiwateáv.

† **2:26** 2:26 Deivid av ge:matanam ndægo, yaq ezoqa teqa matev, soqain veweáv. Yaq nakémbá, Yesu teqa yaq-te, nqanek manqat ge-ein. **2:27** 2:27 Deut 5:14 **3:4** 3:4 Luk 14:3

⁵ Yesu geqambunim, ezoqa vōzømet, ndego qaqa ndøgó, neka mbøni mbonqosøgím. Zapa ndøgo, ndigu mokho qeiviáv. Yaq até gendego, ndego ezoqam gembo-ein, “Pingim qoté-ovøyām.” Yaq ndego ezoqam, pingim vø-ovøyam. Sègembo-eqeieqéí.

⁶ Yaq Felisi ezoqam, Yesu-qa matev giqeivim, ndigu sège-ivøvéim, vøzav, yaq gaman ezoqam Elod, tegi ezoqam namba, vømø-møvab, manqat vø-einim, Yesu ande āv kinílaēm.

Ezoqa bawan-qape Yesu gimbo-pavam

⁷ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam namba, Gelili kewan-té ginøzáv. Geté Gelili plovins-ak kopoáv, até gezøpavát. Até Zudia plovins-ák-a, ⁸ neka Zelusalem taon-ak, neka Idumea manqei-ak, neka Zoden kea yaq-keoqa manqei-ak, neka Taya-yak neka Saedon manqei-ak, vøndō-okhoam. Ndigu tindi-okhoám ndøgo, Yesu matev vinivinimba ge:matønumam, manqat giyogem. ⁹ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam, khagua khakheinam manqat zø-eín. Yaq tèabete-ketáo, ezoqa andé vø-nqonøtvēm. ¹⁰ Zapa ndøgo, ta khøuwa-te ndøgo, Yesu ezoqa kopoáv, gekhakheinøvem. Yaq enqonius ezoqa nøme, ezoqam gèqaqagimám, atema Yesu-te, kha vømbō-khanøzemin. ¹¹ Yaq ezoqam ndigu, nqova soqøsoqa gizømbu-goam, Yesu giometamin, ndigu Yesu-qa megemege-te, ekeza kha, manqei me:lavawín, vø-akhæmemin, “Qo

Mbumbukiam-gé yó.” ¹² Geté Yesu ndigu gèzømbekhafén. Ezoqa bezø-manqàté av nqægo, ndego gekha ezoqām.

*Yesu u-anim tuelv gi-upøzo
(Met 10:1-4; Luk 6:12-16)*

¹³ Yesu manqei poyat-té genøqavíg, ezoqa vømøvab, ndigu ekeza ma qambøe-pøovam. Yaq ndigu te-te sasa ndøzav. ¹⁴ Yaq Yesu até gendego, ezoqa tuelv vøvevesam. Ndigu ezoqa tuelv, u-anim zø-akhá. Ndigu namba mé:goát. Yaq gékhofosám, ezoqam Mbumbukiam-qa Manqat vømé-zømesim, ¹⁵ neka bazaføgakh vøzø-etoām, yaq ndigu nqova soqøsoqa vøngeasumāt, ezoqam-qa mokho-te tu:goat.

¹⁶ Ezoqa tuelv gi-upøzo, ngínik: Saemón. Yaq Yesu iz nøme gembo-akha, Pitá. ¹⁷ Nøme Zéms neka Zión. Ndigu Zebedi-gí nakhéis. Yesu iz nøme gezø-akha, Boanezéz. Taqa manqa mokho, “Ndand nakhéis.” ¹⁸ Nøme gi-upøzo, Endlú neka Filíp, neka Batolomeú, neka Metiú, neka Tomás, neka Zéms. Ngenek Zems, Alfius-gé yó. Neka nøme Tadiés neka Saemón. Ngenek Saemon, Zelot ezoqam ndøgoám. ¹⁹ Neka nøme Zudas Iskaliót. Ezoqam ngének, vaev-te Yesu tegi qaqa ezoqam-qa zenda-te geve.

*Yesu av gimbøe-einim nqægo, Saitan-qā
bazaføgakh-tē genø-sasaeāt
(Met 12:22-32; Luk 11:14-23; 12:10)*

²⁰ Yesu khoev-te gevesez, yaq ezoqa kopoáv, nqawa gindupindam. Yaq Yesu tegi paev ezoqam namba, ambá lou ndølogín. Geté ezoqam khápumu-khouwéz. ²¹ Yesu-gi ekeza ezoqam, nqanek manqat giyogem, yaq tinduzáv ndøgo. Ambá gekhatowemín. Zapa ndøgo, ndigu até vøeinim, gèkawakawaév.

²² Neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam, Zelusalem taon-te ginduzav, āv gini-einím nqægo, “Ngenek Belzebul mbøigú, ndego nqova soqøsoqa-ge kawa. Teqá bazaføgakh-té genø-ngeasumatún, nqova soqøsoqa.”

²³ Yaq Yesu ndigu ezoqam gëmøváb, gezø-ein, “Manqat nandav, mokho mbaín. Gê, Saitan ekeza kha áv kené-ngeatām, ezoqam-qa mokho-te tu:goat?” Yaq Yesu yaya zø-etá, taqa yaq-te, gezø-ein, ²⁴ “Bawan kopo tigoat, yaq livin-mbā gunumú-qatønēm, izuizu nakhag vøgonēm, ndigu sugumú-nasiním. ²⁵ Neka evenap tigoat, yaq livin-mbā gunumú-qatønēm, izuizu vønøfē, yaq ndigu sugumú-nasiním. ²⁶ Neka matev até kopó. Saitan ekeza kha livin-mba tumuqata, yaq ekeza kha namba vøenøfē, ndego até segemø-navøém.

²⁷ Neka nøme nqáneek: Ezoqa kopømba mbaín, bazaføgakh ezoqam-qa khoev-te sa te-on, gigiap vømbó-aqonām. Geté ndego bazaføgakh ezoqam bètøkho-løvønøvéem. Váev gigiap tembo-aqonam, teqa khoev-te.

²⁸ No unimanqatín nqazø-manqate. Gekha manqa-zapazapā ndøgo, ezoqa ndimatanam, até ndøgó-a, Mbumbukiam-qa iz ndingi-wat,

ta manqa-zapazapa ndøgo, Mbumbukiam kopømbá, segembøé-navøém.²⁹ Geté ezoqa Nqova Mbomambaqape-qa iz tengiu, Mbumbukiam ta manqa-zapa ndøgo, gembøé-navøemák. Ndøgo miavmiáv, até gégoát.”

³⁰ Yesu nqanek manqat ge-ein, zapa ndøgo: Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam āv gini-einím nqægo, “Nandev nqova soqa mbøigú, teqa mokho-te.”

*Yesu-gu evo neka emekheis, gekha ezoqām?
(Met 12:46-50; Luk 8:19-21)*

³¹ Ta khøuwa-te ndøgo, Yesu-gu evo neka emekheis ndøfakház. Khoev vimá sogowán. Yaq manqat mba ndøkhofotøvé, av nqægo, Yesu yà betøndowáv. ³² Ezoqa kopoáv, Yesu-qa avønin-te giqonavat. Unime:-khøogøvé. Yaq ezoqa gimbo-einim, “Nqáe! Qogu qavo neka qamekheis ngó:wani, bavokho. Qoqa mo:keogé.”

³³ Yaq Yesu gezø-ein, “Nogu evo neka nogi nqamekheis kinøgoam?” ³⁴ Yaq gèqambuním, ezoqa vøzømet, uni gi:khøogøvem, giqonavam, gezø-ein, “Nqáe! Nogu evo neka nogi nqamekheis ngínik! ³⁵ Zapa ndøgo, gekha ezoqām ndigu, Mbumbukiam-qa poev ndimbopaev, nogi nqamekheis neka evo ndígu.”

4

*Ezoqa manqei vinivinimba-te, wit nanga gezøgeakhat, taqa yaya etæ manqat
(Met 13:1-9; Luk 8:4-8)*

¹ Khøuwa nøme, Yesu Gelili kewan-te ndøgo, zømesim manqat nqawa gengaz, ezoqa kopoáv gindupindam. Yesu ùnime:-khøogøvé. Yaq ndego khagua-té genøketáo, khagua elavøqase vøšøkuz, sasa mo:qom. Ezoqa ewaqape, ndøgeg-té gigoám. ² Yaq ndego yaya etæ manqat zømanqatát. Kopoáv. Nøme gezø-eta, nqáne,

³ “Nqáe! Ezoqam møndøgoám. Khae-té genøwáv, wit nanga vømø-zøgeakh. ⁴ Yaq wit nanga ge:panqabumat, nøme nakhoa-té ginø-o:atát. Yaq pipisi tindu-løvuvám ndøgo, vølouz.

⁵ Geté nøme ndigu, nandi-té ginø-o:atát. Nandi-te ndøgo, manqei khapekhapsémbá qatøke:pat. Yaq mbusa nakhamas-té ginø-fakhanøvé. Zapa ndøgo, manqei andé mbáin. ⁶ Geté yaq, khøuwa gendosasev, mbusa ndigu gifakhatat, khøuwa tatas ndølouwáz. Yaq gèkusíz. Zapa ndøgo, ndigu ngum uni mbunipøteáv.

⁷ Wit nanga nøme, gapuk-té ginø-o:atát. Yaq gapuk ndøgo qa-eqa, ndigu gèvøtøgeám. Yaq louzi nonqo fakhazaneáv. Mbáin.

⁸ Geté wit nanga nøme ndigu, manqei egeiegei-té ginø-o:atát. Yaq kopømbá gi-eqanat, nanga vøqataz. Wit nanga nøme ndigu, 30, louzi nonqo gitøkebupat. Nøme ndigu 60, neka nøme ndigu 100.”

⁹ Yesu nqanek yaya etæ manqat qamømbøe-navøem, yaq āv gezømbe-eín nqægo, “Gekha ezoqām ndego, gea tømbo goat neka yoge kopømba vømbo goāt, yà beyogé!”

*Yesu gekha zapā, ezoqa yaya mba gezø-etæam
(Met 13:10-17; Luk 8:9-10)*

¹⁰ Ezoqa bawan-qape gi:zav, yaq Yesu-gi paev ezoqam tuelv neka ezoqa nøme gimbovavam, yaya etæ-qá manqa mokho mbobevøpém. ¹¹ Yaq gezø-ein, “Mbumbukiam zo mba zøtáke, mokho manqat tøzøte-zøtez, teqa Megeat Matev-qa yaq-te. Geté ezoqa nøme, no yaya mba nøzø-etæé.

¹² No ndigu yaya mba tæzømbe-etæé ndógo: Ndigu ndikeðgé. Geté géqeivimák. Neka ndigu ndiyógé. Geté mokho géndapemák. Amba tiqeivimin neka mokho vøndapemín, yaq ndigu ambá Mbumbukiam-té ginø-qambuzín, yaq ndego tiqa manqa-zapazapa vøzø-evøzamin.”

*Ezoqa manqei vinivinimba-te, wit nanga gezøgeakhat, taqa yaya etæ-qa manqa mokho
(Met 13:18-23; Luk 8:11-15)*

¹³ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam gezø-ein, “Gê, zo nqanek yaya etæ-qa manqa mokho ndapeáv? Yaq av tægoat ndægo, zo yaya etæ nøme-qa mokho áv khazøté-upøgim?

¹⁴ Noqa yaya etæ-qa manqa mokho nqánek: Ezoqam ndego wit nanga gezøgeakhat, ndego Mbumbukiam-qá Manqat me:zømesimát.

¹⁵ Wit nanga ndigu, nakhoa-te gi-o:atat, taqa manqa mokho nqánek: Ezoqa nøme, ndigu Mbumbukiam-qa Manqat giyogemín, Saitan até gendewavín, manqat vøe-vibamín, tiqa mokho-te tøu-ogeakhat.

¹⁶ Neka wit nanga ndigu, nandi-te gi-o:atat, taqa manqa mokho nqánek: Ezoqa nøme,

Mbumbukiam-qa Manqat nakhamas-té ginø-ndapemín. Khanakhanakh-ús. ¹⁷ Geté ta manqat ndøgo, uni mbuvøemáv, tiqa mokho-te. Yaq ndigu føgøføgakh wanimáv. Mbumbukiam-qa Manqat zapaya, yage føgakh-qape o ngenøgim matev qazø-fakhanin, ndigu nakhamas-té ginø-o:azín.

¹⁸ Neka wit nanga nøme ndigu, gapuk-te gi-o:atat, taqa manqa mokho nqáneq: Ezoqa nøme, Mbumbukiam-qa Manqat ambá giniyogé. ¹⁹ Geté ndigu fofogeap khàpe zømbe-khouwevín, tiqa yage zapaya, neka tiqa poev matev, gigiap kopoav neka matev vinivinimba-qa yaq-te, vøtubamín. Yaq Mbumbukiam-qa Manqat, tiqa mokho-te ndøugu, gèvøtagín. Yaq kopømba mbaín, mokho tømbo-fakhan.

²⁰ Neka wit nanga ndigu, manqei egeieqei-te gi-o:atat, taqa manqa mokho nqáneq: Ezoqa nøme, Mbumbukiam-qa Manqat, ùnime-yogemín neka manqa o-mba vømbøe-ndapemín. Yaq Mbumbukiam-qa Manqat, mokho mbófakhán. Kandambá. Ezoqa nøme-te 30, neka ezoqa nøme-te 60, neka ezoqa nøme-te 100.”

Waev-qa yaya etæ manqat
(Luk 8:16-18)

²¹ Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “Gê, ezoqa lampa tøzøgoat, ndigu ndis o lou-qase mokho-té gunú-wuøém? Av taoká! Geté lampa asøzam nonqo-té ginø-wuøém. ²² Yaq até kopó. Gekha

matēv ndøgo, ndøkhonøwe, bavokhó qandó-fakhanám. Neka gekha mokho manqāt ndøgo, ndøkhonøwe, segendó-veveám.

²³ Gekha ezoqām ndego, gea tømbo goat neka yoge kopømba vømbógoāt, yà beyogé!”

²⁴ Yaq Yesu nøme gezø-ein, “Unime:-yogé, manqat nqæmanqate. Av zo gigiap o matev ndøzøte-geveam, Mbumbukiam zo āv tezømbé-geveám. Yaq Mbumbukiam-qa matev ndømø-løvuám, av zo matev ndøzøte-matanam.* ²⁵ Gekha ezoqām ndego, mokho gendap, Mbumbukiam otevat nøme mba mbøé-etoám. Geté gekha ezoqām ndego, mokho ndapeav ndøgo, yaq Mbumbukiam até otevat-qasé-a, ndømbogo, segéviwám.”

Yesu Mbumbukiam-qa Megeat Matev, wit nanga ge:khamas

²⁶ Yesu yaya nøme gezø-eta, nqáne. Gezø-ein, “Mbumbukiam-qa Megeat Matev, kopømba ande av nqægo: Ezoqa khæ-te wit nanga tezøgeakh, ²⁷ yaq tebuvat, neka vøszamāt, ndigu wit nanga yakhapus mokho-mbá segé-qatazát neka vøfisamāt. Geté ndego gé:-otevák, ande āv kinífakhāz. ²⁸ Manqei yakhapus, ewa qambo-etoamin, gifisamin. Bugukhokhof wit gagayag ndøfitamín, yaq wit nanga sasa ndøqatazin, yaq

4:24 4:24 Met 7:2 * **4:24** 4:24 Taqa manqa mokho nøme nqáne: Qo Mbumbukiam-qa manqat elavøqase mba toqo-ewagat, yaq qateqat khapémbá toqondapat. Geté Mbumbukiam-qa manqat møe mba toqo-ewagat, neka voqombó-pavāt, yaq qateqat kandambaqapé toqondap. Yaq av nqægo, Mbumbukiam qateqat nøme mba qambó-etoám. **4:25** 4:25 Met 13:12; 25:29; Luk 19:26

louzi nonqo vōgonin. ²⁹ Yaq louzi nonqo gumu-fisamin, yaq ngenek avøe ogekhæm ezoqam tewavín ndōgo, vømø-qogazin.”

*Masted tae nanga-qa yaya etæ manqat
(Met 13:31-32; Luk 13:18-19)*

³⁰ Yaq Yesu nøme gezø-ein, “Gê, Mbumbukiam-qa Megeat Matev, áv khazí:-khamasēm? Gekha yaya zí-etæēm, taqa yaq-te? ³¹ Masted tae nanga zí:khamasēm. Manqei-te toqo-zøgeakh, yaq ndigu khapímbá. Av tiuká, av tae nanga nøme ndi:gu. ³² Geté yaq gíqatazin, mbusa vøfakhanin, yaq tae kandambá tøyat. Khae gigiap nøme møndø-løvuamín, neka tangtang kandakandá. Yaq ta tae tangtang guzuguzu-te ndōgo, kopømbaqapé, pipisi go:viviamín.”

*Manqat nøme, yaya etæ-qa yaq-te
(Met 13:34)*

³³ Yesu ezoqa Mbumbukiam-qa Manqat ge:zømesimam, yaya av nqægo kopoáv gezø-etæam. Yaq ndōgo, ndigu mokho tiabembøe-ndapém.

³⁴ Ezoqa ewaqape, ndego yaya mba zø-etæám. Geté ekeza paev ezoqam namba, gimi-yakhapus-mba-ezin, ndego manqa mokho ate ndægo møndøzø-ovøyamín.

*Yesu manqat mba ge-ein, khamøe sa qavøitav
(Met 8:23-27; Luk 8:22-25)*

³⁵ Ta khagus ndōgo, Yesu ekeza paev ezoqam gezø-ein, “Kewan yaq-keoqá qazinø-qantáv.”

³⁶ Yaq ezoqam ndigu, namba gi:goam, ekeza

vemivemiav-té ginø-khofosám. Yesu khagua-te é-møndøketáo, yaq até tegi paev ezoqám-a, vøketab, yaq sasa ndøsøkuzim. Até khagua nømé-a, namba me:-áz. ³⁷ Yaq giqantavat, anana-mba mõndu:bøen, mbe-qape tåndøfeã, khamøe khagua sasa ndøngetøyam, ibøkha vøuyovøem. Lokh bøi-té qanø-tøvøyát. ³⁸ Geté Yesu khagua okho-te ndøgo, gèbuvám. Kawa kaoqa-té qamboveám. Yaq ekeza paev ezoqam gèti:nám, gimbo-einim, “Nøméndim ezoqam! Qo ni-te toqó-matavap? Ni avønín zígeón!”

³⁹ Yaq Yesu gendosuzam, vø-itan. Yaq até gendego, khamøe ndøgo, vøfegimam-a, vøvumøyat, manqat sasanqa-us mbo-eín. Yaq khamøe sègevøitáv. Qavøitav mbómā. Manqei sege:veát.

⁴⁰ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam gezø-ein, “Zo, gekha mbøni zóva? Ge zô, Mbumbukiam unimanqatinteav sekembā sozógo?”

⁴¹ Yesu matev av nqægo gematanam, yaq tegi paev ezoqam, møe kandambá gigonem, neka yaqyaq-a gibond, “Ngenek gekha ezoqám? E, até khamøe fegim neka khamøe vumøe, manqat o-mba mbøendapé.”

5

Yesu ezoqam nqova soqøsoqa gembo-ngeasam (Met 8:28-34; Luk 8:26-39)

¹ Yesu ekeza paev ezoqam namba, kewan yaq-keoqá ginøqantáv, Gelasa ezoqam-qa manqei-te vømøfakhaz. ² Yesu khagua-te é-vøndovuáo-ae,

ezoqa nqova soqøsoqa-us é-vøndōwav. Nandi nqa-té gendo-fakhán. ³ Ta nandi nqa-te ndøgo, løvøte ezoqam ndø-osupám. Ngenek ndøgo teyagám. Ndego bazaføgakh kandambá. Até auli sén-a, kopømba mbáin, toqote-løvønøvem. ⁴ Khøuwa kopoáv, ezoqa ambá gini-løvønøvemám, bov-té neka pingim-te. Geté sen sègezø-løvusám. Ezoqa bazaføgakh-qape mbáin, vømbøé-khāz. ⁵ Pavpave neká lovølova, ndego manqei-pakha-te neka manqei popotap-té genø-okhoám. Sugú-akhaemét neka ekeza kha nandí gene-qaqagumám. ⁶ Yesu qámbá gegoam. Yaq ndego ezoqam Yesu gemet, gëndovuáo, Yesu-qa megemege-te, ekeza kha, manqei vøelavao.

⁷ Yaq ndego ezoqam, kandambaqapé møndæ-akhá, ge-ein, “Yésu, Mbumbukiam-ge Yo, ndego Eqeiwat-Qape, qo no gekha qonógō? Mbumbukiam-qa iz-te, nøtaqa-viám, no nqosøgeap nø-etðám!” ⁸ Ndego nqanek manqat ge-ein, zapa ndøgo: Yesu āv gene-eín nqægo, “Qo nqova soqa, nandev ezoqam-qa mokho-te ndoqotu:gu, mðqotøndo-fakháq.”

⁹ Yaq Yesu gembobevap, “Qo gekha íz?” Yaq gembo-qavøiu, “Noqa iz Bawan-qapé. Zapa ndøgo, ni nqova soqøsoqa kopoáv.”

¹⁰ Yaq ngenek nqova soqa, Yesu āv gembøevíám nqægo, “Ni nqanek manqei-te nqeigu, ndøkhofðtán.” Viam kandambá gego.

¹¹ Ta manqei avønin-te ndøgo, bøsi nen møndøwanám. Kopoav-qapé. Manqei poyat-té

givagimám. ¹² Yaq nqova soqøsoqa Yesu gimbo-viømem, “Ni bøsik-qá mokho-té qanø-khofotán.”
¹³ Yaq Yesu sègezoták. Yaq ndigu nqova soqøsoqa até gindigonem, vøfakhaz, ndego ezoqam-qa mokho-te gu:goam, bøsik-te sasa mø-oz. Yaq bøsik manqei khavoe-té ginøbøín, ibøkha-te vømø-geonim. Bøsik kopoav-qapé, ande āv tu taosén ndægó, gigeonim.

¹⁴ Yaq ezoqam ndigu, bøsik gizø-kewagam, møe ndøbøín, yaq taon-te neka vemivemiav-te, ezoqa emanqat vømøzømbē-vototap. Yaq ezoqa tinduzáv ndógo, matev ndøqeivím, ma qæfakhan. ¹⁵ Yaq Yesu-te gifakhaz, matev āv giniqeivím nqægo: Ezoqam ndego nqova soqøsoqa gimboigoam, geqo-tam, ndabua ndø-uzupám neka matavap kopømbá qambogoam. Yaq ndigu møe ndøgoném. ¹⁶ Yaq ezoqam ndigu, matev bøi gi:qeivím, emanqat zømbe-vototáp, teqa yaq-te ndego, nqova soqøsoqa gimboigoam, neka bøsik, matev ande āv khazømbē-fakhan. ¹⁷ Yaq ezoqa Yesu āv gimboe-viømém nqægo, “Niqa manqei ambá qo-ivavín.”

¹⁸ Yesu khagua-te ge:ketawat, yaq ezoqam ndego, nqova soqøsoqa gembo-ngeasam, te namba okho-qa mboviám. ¹⁹ Geté Yesu ndego takeáv, gembo-ein, “Qakeza khoev-té neka ezoqam-té qonøqáv. Neka matev kandambaqape qaqaqafakhan, emanqat qozømbē-vototupát, av Mbumbukiam Evezøza geqambe-matanam neka tanakh āv keqambēgo.” ²⁰ Yaq ndego ezoqam tēnewáv. Ta vemiav ten ate qægoam, ekeza manqei-te, ezoqa sùguzumbu-manqatát, Yesu ande āv kembøe-matanam. Yaq ezoqa nqova

ndafe kandambá, giyogem.

*Yesu sævam gukhakheinøvem, ndugu kouk qam-bowavam, neka mbasønakam vøkhandi:v
(Met 9:18-26; Luk 8:40-56)*

²¹ Yesu kewan yaq-keoqa nqawa giqantavat, gimøqa, yaq ezoqa kopoáv gindupindam te-te. Ndego ndøgeg-te até gegoám, ²² yaq Zu ezoqam-qa guliguli khoev megeat ezoqam ndowáv. Teqa iz Zailés. Yaq Yesu ge-omet, ndego teqa zenda tokhotapak-qa megemege-te, ekeza kha, manqei me:laváo, ²³ vømbøviam, gembo-ein, “Nogu yu avønín génaním. Ambá qotondo-qavín. Zenda qombøévé. Yaq ndugu enqoni tàbembøe-navøém neka tùabete-khandí:v.”

²⁴ Yaq Yesu ndego ezoqam, namba me:wáv. Yaq ezoqa kopoáv, segembo-paevém, neka sège-nqonondumát, teqa avønin-te.

²⁵ Ezoqam gi-apat ndøgo, sævam kopo møndu:goám. Ngunuk kouk mbowavám. Nupøkhán mbá. Viav ate qægoam, tuélv qambowavam. ²⁶ Ngunuk sævam, mulømula etoam ezoqam-te vinivinimba, ambá guni-okhoám, neka tugi moni ate gi:goam vø:ngiæzotam. Geté ndigu nqosøgeap mba mbo-etoumám. Tuqa enqoni navøepøteáv. Sà tønø-khouwevtát. ²⁷ Ngunuk Yesu-qa manqat møndø-ewág. Yaq ezoqa bawan-qape-qa mokho-te gu:goam, ndugu Yesu-qá zita-té gunduwáv, neka ndabua vømbø-khanaz. ²⁸ Av guni-matøvém nqægo, “No ngenek ndabua mba tæmbokhanaz, yaq no sæe-eqeieqei-én.” ²⁹ Ndugu ndabua até

é-vombokhanáz-ae, yaq kouk waev sègembonavøém. Yaq ndugu sège:-otév, ekeza kha-te, “Nqanek enqoni møndønø-navøém.”

³⁰ Yesu tene-otév ndógo, teqa bazaføgakh nøme, ezoqam-té qanøwáv, vøkhakheinøvem. Yaq gèndoqambún, ezoqa ewaqape-qa mokho-te, gezø-ein, “No ndabua gekha ezoqām nókhanaz?”

³¹ Yaq ekeza paev ezoqam gimbo-einim, “Ezoqam toqó-zømete, nginik qoqa avønin-te khape gindikhas? Yaq gekha zapá, qo av qoqote-ein nqægo, ‘No kha gekha ezoqām nókhanaz?’ ”

³² Geté Yesu sekembá segevawám, av nqægo, kha uni gekha ezoqām mbókhanaz? ³³ Yaq ngunuk sævam sègendowáv. Møe-ús. Kha sègembøiwageapát. Zapa ndógo, ndugu møndæ-otév, ezoqa nó, matev qanøfakhan. Yaq ndugu Yesu-qa megemege-te, ekeza kha, manqei me:laváo, neka tuqa emanqat ate qægoam, vømbō-vøndaz. ³⁴ Yaq Yesu gumbo-ein, “Ngólam. Qoqa unimanqatin nandav, tøkhaheinøqavém. Mòdgoqáv. Qo mbøni betaqávæv. Enqoni møndøqa-navøém.”

³⁵ Yesu ate av-té manqat ge:manqatam, yaq Zailles-qa khoev-te, ndego Zu ezoqam-qa guliguli khoev gezøombo-megetam, ezoqam tinduzáv ndógo, vømbō-einim, “Qogu yu møndønanim. Nandev nømendim ezoqam, sekemba mbopðuwé:t, tendowav.”

³⁶ Yesu tiqa manqat møndø-ewág. Geté guliguli khoev megeat ezoqam, āv gembøe-ein nqægo, “Qo ndøfòfògeáp! Soqó-unimanqatín.”

³⁷ Yesu ezoqa nøme gèzømbe-khafén, te namba ti:zav. Geté ti-mba ndígu tekhatób, Pita neka Zems neka Zion, Zems-ge yakhasek. ³⁸ Yaq guliguli megeat ezoqam-qa khoev-te gimøfakhaz, eiv neka osombo kandambá geqeiv. Manqa feazu khàpumu-khouwév. ³⁹ Yaq Yesu khoev-te geon, ezoqa āv gezømbe-eín nqægo, “Zo gekhā zø-eivumit? Neka gekha osombo zówanet? Ngunuk nakhasam nanimateáv. Geté gèbuvít.”

⁴⁰ Geté ndigu Yesu gèvøngi:nám. Yaq Yesu ezoqa ewaqape gènatáz. Evøndipakha neka tegi pæv ezoqam misika mba ndøkhatób, neka kouwat mokhote vø-oz, ma nakhasam guigoam. ⁴¹ Yaq Yesu até gendego, zenda vømbøgea neka ekeza manqat-te sasa mbo-ein, “*Talita, kóum!*” Taqa manqa mokho nqáneq, “Khapúlav. Nqataqá-manqate. Mòqo-itán!”

⁴² Yaq ndaføyambá, ngunuk mbasønakam sège-itán, okho vøngaz. (Ngunuk mbasønakam, tuqa viav tuélv.) Nqanek matev qafakhan, yaq ezoqa nqova ndafe kandambá. ⁴³ Geté Yesu gèzømbe-khafén. Ezoqa nøme bezø-eín, av matev qæfakhan ndægo. Yaq ndego mbasønakam lou etoam manqat zø-eín.

6

*Yesu ekeza vemiyav-ak gisanqawem
(Met 13:53-58; Luk 4:16-30)*

¹ Yesu nqanek manqei ge-ivav, yaq ekeza vemiyav-té genøwáv. Até ekeza pæv ezoqám-a, namba me:-apát. ² Yaq Sabat khøuwa qandap,

ndego nømendim manqat ndøngáz, tiqa guliguli khoev-te ndøgo. Ezoqa kopoáv, teqa manqat giyogem. Neka ndigu nqova ndafe kandambá, gi-einim, “Ngenek ezoqam, otevat neka matavap loloakh gekham-tê gendap? Neka bazaføgakh gekham-tê gendap, umingiap matev vinivinimba ndematanam? ³ Gê, ngenek ndégò, khoev puanam ezoqam? Meli-gê yò? Zems neka Zosef neka Zudas neka Saemon, tigí zapikià? Neka até tegí sænakheís-a, ni namba zí:yage?” Yaq ndigu vemia-v-ak, Yesu gèsanqawém.

⁴ Geté yaq Yesu gezø-ein, “Manqei nøme-te, Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam, gèmbovizáp. Geté ekeza manqei-te neka ekeza ezoqam-te, ndego vizupáv.” ⁵ Ta manqei-te ndøgo, Yesu kopømba mbain, umingiap matev tematanam. Geté zenda enqoni-us ezoqa kopokopo mba zømbø-awám, yaq ndigu vøkhakhæz. ⁶ Yesu nqova ndafe kandambá, tiqa unimanqatin mbain matev-qa yaq-te.

Yesu ekeza u-anim tuelv, manqa gezø-løvua, gekhofosam

(Met 10:5-15; Luk 9:1-6)

Yaq Yesu vemivemiv nøme-té genø-okhoám, ta manqei ndøgo, ezoqa vømē-zømesim. ⁷ Yaq ekeza paev ezoqa tuelv gèmváb, vøndözav, yaq ndigu menømenas sasa ndøkhofosam, neka nqova soqøsoqa ngeasam nonqo bazaføgakh vøzø-etoam. ⁸ Av gezømbe-eín nqægo, “Gigiap mbain, sozó-panqaním. Tatuag mba zótonqogím, okho nonqo. Geté lou neka moqos neka moni ndøtonqøgím.

⁹ Zo kopømbaqapé, tamak tozo-uzam. Geté ndabua nøme ndøtonqògím, sa nándav, nandozo-uzap.”

¹⁰ Neka nøme gezø-ein, “Zo ezoqa khoev tizø-einat, ta khoev-te ndøgo, até vøsokhoé. Yaq ta-mbá tøzøté-ivøvemát ndøgo, vemia v nøme-te tozozavat. ¹¹ Geté manqei nøme-te tozomø-fakhazat, yaq ndigu ezoqam zo khatobeav tøgoat neka zoqa manqat yo-geav vøgoát, ta manqei ndøgo sège-ivøvemát. Yaq pakhakh ndøgo, zoqa zenda tokhotapak-te tøgoat, sozó-pomoememát. Yaq ndigu tiabiti-zøtezát, ni manqa-zapa zigonēm.”

¹² Yaq Yesu-gi paev ezoqam gèpanqaním, neka ezoqa Mbumbukiam-te qambuzan manqat vøzø-manqatat. ¹³ Yaq nqova soqøsoqa kopoáv, ezoqam-qa mokho-te gu:goat, gèzø-ngeasumám. Neka enqoni-us ezoqam, oil vøzømbō-qouzumam. Yaq ndigu sège-khakhæzín. Ezoqa kopoáv.

Zion ndego ibøkha iz etoam ezoqam, ande āv kinilaem

(Met 14:1-12; Luk 9:7-9)

¹⁴ Yesu-qa manqat sège-panqavøemát. Até Elód-a, ndego Gelili plovins-ge kawa ezoqam gegoam, vø-ewag. Ezoqa nøme āv gini-manqatám nqægo, “Yesu, ndego Zión ategó, ndego ezoqam ibøkha iz gezø-etoumam. Ekeqa nangó gendo-khandí:v. Yaq nakémbá, ndego umingiap matev vinivin-imba ndematanam.” ¹⁵ Geté ezoqa nøme gi-manqatam, “Ilaizá ategó.” Neka ezoqa nøme gi-manqatam, “Yesu ndego Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqám, av ibugukhokhof gi:yagam.”

¹⁶ Yaq Elod nqanek manqat ge-ewag, ndego āv gene-eín nqǎgo, “Ngenek Zión ategó, no teqa monqo kepøzu manqat qǎvøovam. Nqawá gendo-khandí:v.”

¹⁷⁻¹⁸ Ta matev ndøgo, āv qanefakhán nqǎgo: Elod-gu zas Elodias, ndugu ibugukhokhof tege namba qawan Filip-gú zas ndøgoám. Yaq Zion Elod āv gembøe-manqatám nqǎgo, “Manqazapá nandav, qoge namba qawan-gu sævam qoqondaf.” Yaq Elod-qa qavøiwat, nakhag ezoqam ndøkhotáz, Zion vø-møvøinam neka ndimbulate vø-utøvem. ¹⁹ Elodias ndugu, qaqa mbogoám, Zion-te, teqa manqat zapaya. Yaq ndugu Zion løvøwe-qa mbogoám. Geté ndugu nakhoa qeiviáv, ande āv kumbøé-matanām. ²⁰ Zapa ndøgo, Elod møe ndøgoám, Zion-te. Ndego møndæ-otév, Zion ezoqam eqeieqeí neka ndaføyamba-qapé. Yaq Elod gembøe-vigimám. Elod, Zion-qa manqat, viniv ambá qambøe-etoumám. Geté ndego gembøe-khaneatám, teqa manqat ge-ewagam.

²¹ Geté vaev, Elodias khøuwa mbomambaqape tumø-khantáz ndøgo, Zion-qa løvøte-qa yaq-te. Elod ge:qan, ta khøuwa iz gemø-khantaz, ndego lou kandambaqape ndølog, gaman ezoqam kandakanda neka nakhag megetapak neka Gelili plovins-ak kandakanda namba. ²² Yaq ate av-té lou gi:logat, Elodias-gú yu ndo-ón, ogiam-ús. Yaq Elod neka ezoqa ewaqape, namba gi:logat, poev kandambá qazøwav, tuqa ogiam-te.

Yaq Elod, ndego Zudia ezoqam-ge kawa, até gendego, mbasønakam vømbō-ein, “No unimanqatín nqataqa-manqate. Nøtaqambé-khavozák. Gekha

gigiāp ndøgo, qo toqonø-viam, soqonø-eín. Yaq søtaqá-etoám.”²³ Yaq manqa mbusa āv genevé nqægo, “Unimanqatín. Gekha gigiāp ndøgo, qo taqapoe. Søtaqá-etoám. Qo toqonø-ein, av nqægo, no gigiap neka manqei ate ndægo, nqæmbo-keoge, livin-mba sa tötumu-qata, neka nøme qo vøtaqá-etoām, ság. Yaq sægó.”

²⁴ Yaq mbasønakam evo-té gunøwáv, vømbøbevap, “No gekha gigiap-qa manqat nombó-eín?” Yaq evo gundu-ein, “Gigiap nqáneek: Zion, ndego ibøkha iz etoam ezoqam, teqá kawa-qá manqat qombøé-eín.”

²⁵ Yaq ndaføyambá, mbasønakam kawa ezoqam-té gunøveséz, vømbø-ein, “Noqa poev nqáneek. Zion, ndego ibøkha iz etoam ezoqam, teqa kawa melek-té qotøndó-qonáv, ndakin.”

²⁶ Elod nqanek manqat ge-ewag, yaq ndego khanakhanakh mbaín. Mbøni mbová. Geté ndego poeveáv, tuqa manqat tesanqao. Zapa ndøgo, ndego manqa mbusa é-møndo:vé, taqa yaq-te, neka ezoqa ewaqape lou namba gi:logat, møndøyogém.²⁷ Yaq ndaføyambá, nakhag ezoqam ndøkhofotáv, ndimbula khoev-te, Zion-qa kawa vømøndó-ndāp. Yaq ndego nakhag ezoqam gèwáv, Zion-qa monqo vømøkepaz.²⁸ Yaq nqawa gendoqavan, kawa melek-té gendové, mbasønakam vømbø-etoam. Yaq mbasønakam evo sasa mbo-etoam.²⁹ Zion-gi paev ezoqam manqat giyogem, yaq ndigu tinduzáv ndøgo, teqa kha vøndapem, sasa mø-ozem.

*Yesu ezoqa bawan-qape ge:zøkef
(Met 14:13-21; Luk 9:10-17; Zion 6:1-14)*

³⁰ Yesu-gi u-anim, gekhofosam, nqawa gindu-vesezam, yaq te-te gindupindam, emanqat mbøevototém, matev ate ndægo gi:matønumam neka ezoqa vøe-zømesimam. ³¹ Yaq Yesu äv gezømbe-eín nqægo, “Zo neka no, ezoqam-av manqei-té qazinø-niáv, vizimø-nikhapus-mokho-mba-ēn, neka pusa sasa zomótā.” Yesu nqanek manqat ge-ein, zapa ndøgo. Ezoqa kopoáv, sege-vesendám, yaq vøndē-okhoam-a, yaq vø-okhoam. Yaq Yesu tegi paev ezoqam namba, kopømba mbaín, lou tilog.

³² Yaq ndigu khagua-té ginøketáb, ezoqam-av manqei-te sasa ndøtinim. Ambá gimi-yakhapus-mokho-mba-ezín. ³³ Geté ezoqa kopoáv, é-møndøzømét, gisøkuzim. Yaq møndø-matøvemém, ande äv kinítinim. Yaq vemiaiv vinivinimba ate qægoat, ezoqa gèndobøín. Zapá ginøzáv. Yaq é-vømøfakhaz, ma Yesu neka tegi paev ezoqam gimbo-pøotat. ³⁴ Yaq Yesu gemø-asa, ezoqa bawan-qape mba mo:qeív. Yaq ndego tanakh zøgó. Zapa ndøgo, ndigu ezoqam, andé síp, keoge ezoqam mbain tigøat. Yaq ndego nømendim manqat vinivinimba zøngáz.

³⁵ Yaq qakhagus ndøgo, ekeza paev ezoqam tinduzáv ndøgo, vømbø-einim, “Gèkhagustét, neka vemiaiv mbaín, nqanek. ³⁶ Ezoqam é-moqo-khofosám. Yaq vemivemiaiv neka khoev avøavun nqagot, ekeza lou bemøwi.”

³⁷ Geté yaq Yesu manqa qavøiwat gezø-ein, “Lou zo zozø-etoám, tilog.”

Yaq gimbo-einim, “Nakhoa mbaín. Taqa fia khàpumu-khouwév. Geté ni amba-té, 200 moni

mokho tinigunin, amba lou teimø-wiin, nginik ezoqa zøkefe nonqo.”

³⁸ Yaq Yesu gezøbevap, “Gê, zo flawa gekhâ nandizøgo? Zøtézāv, neka zøtévwēm.” Yaq giqasem, gi-einim, “Flawa faév, neka zonga menas.”

³⁹ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam gezø-ein, “Ezoqa ate nandi:gu, gagayag-té giabe-qoqongepét.”

⁴⁰ Yaq ndigu vøqoqongim. Bawabawan nøme-te, ezoqa 50 giqonavat, nøme-te 100. ⁴¹ Yaq Yesu até gendego, nginik flawa faev neka zonga menas gè-upøzó, yan-te sasa ndøqan, Mbumbukiam ike manqat vømbō-ein. Yaq flawa gèmbegím, tegi paev ezoqam vøzø-etoam, ezoqa ewaqape-te etoam nonqo. Até zongá-ya, paev ezoqam vøzø-etoam, yaq ndigu ezoqa ewaqape sasa zø-etoam. ⁴² Yaq ezoqa ewaqape, lou tilóg ndøgo, até vøzø-ewez. ⁴³ Yaq flawa neka zonga mbegeap ndøgo, ezoqa gi-ivøvem, gèpizumém. Yakhav tuélv ginqeitømem, qamøvea. ⁴⁴ Ezoqa kopoav-qapé, nqanek lou gilog. Angana ate gi:goam, faev taosén.*

*Yesu ibøkha mumat go:geavun
(Met 14:22-33; Zion 6:15-21)*

⁴⁵ Yesu nginik ezoqa kopoav-qape, lou guzumbu-etoam, yaq até gendego, tegi paev ezoqam vøzø-ein, “Zo khagua-té qanøketáb, yaq-keoqa, Betsaida vemiav-te, vø:qantav. No nginik ezoqam ndøtokho-khofosám.” Yaq ndigu

* **6:44** 6:44 Sakheis neka nakheis møndøgoám, lou gilog. Geté ndigu gevebøpøteáv.

vōsōkuzim, sasa ndōtinim. ⁴⁶ Yaq Yesu ezoqa gumu-khofosam, manqei poyat-té genōqavíg, vōmō-guligulim.

⁴⁷ Yaq qamupōis ndōgo, Yesu sekembá sege-goám, manqei-te. Yakhapús. Geté tegi paev ezoqam, kewan livin-mbá gunu-tiamát. ⁴⁸ Yaq Yesu āv genezōmét nqægo: Khamøe ndōsintavám. Yaq kave kandakandá sege-itimát. Yaq lova ande av 3 o 4 oklok ndægo, Yesu ekeza paev ezoqam-té genōwáv. Ibøkha mumát gono:mát. Yaq ndego tiqa khagua lōvui-qa ndōgoám. ⁴⁹ Geté ndigu Yesu gi-ometam, ibøkha mumat go:geavun, ndigu até vōe-einim, ndego gevōgēv. Yaq ndigu mōe ndōzōgeá. ⁵⁰ Ndigu ate gi:goam, gi-ometam, mōe kandambá gionem.

Geté Yesu nakhamas-té genōzō-akhá, gezō-ein, “Zo mōe ndōgònēm. Nó!” ⁵¹ Yaq khagua-té gezōmbu-ketáo. Yaq khamøe sègevōitáv. Yaq ndigu nqova ndafe kandambá. ⁵² Ndigu mōndæzōtéz, av nqægo, Yesu ezoqa kopoav-qape lou gezō-etoam. Geté ndigu mokho ndapeáv, teqa yaq-te. Matavap zua zōtokeapám.

Yesu Genesalet manqei-te, enqoni-us ezoqam gekhakheinōvem
(Met 14:34-36)

⁵³ Yesu tegi paev ezoqam namba giqantav, yaq Genesalet manqei-té gimōfakház, vōmō-asa. ⁵⁴ Manqei-te givōvuam ndōgo, yaq ndafōyambá, ezoqa Yesu gèmatōvōmém. ⁵⁵ Yaq ndigu sègepanqánim, nakhamas-té, neka enqoni-us ezoqam

vømøndō-upøgim. Gekha manqei-tē ndøgo, ezoqa Yesu-qa yaq-te giyogemín, ndigu enqoni-us ezoqam kita-té ginø-abamín, Yesu-te sasa ndø-upøgimin, ma ndego te:goat. ⁵⁶Neka gekha manqei vinivinimba-tē ndøgo, ge-okhoam, vemiav khasøkhasis-te neka vemiav kandakanda-te, ezoqa enqoni-us ezoqam, maket manqei-té ginø-upøgimín. Yaq Yesu āv gimboe-viømemín nqægo, “Kopømbâ, nginik enqoni-us ezoqam, ndabua ovqase mba tiqa-khanøzumat.” Yaq gekha ezoqam ndigu, ndabua gimbo-khanøzemin, ndigu sège-khakhæzín.

7

Mbumbukiam-qa nømendim matev, atanakha-zapazapa-za-qa nømendim matev, gëløvuám
(Met 15:1-9)

¹ Khøuwa nøme, Felisi ezoqam neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam ndozáv, Yesu-te. Zelusalem taon-té ginduzáv. ² Yaq āv giniqeivím nqægo: Yesu-gi pæv ezoqa nøme, lou gilog, ndigu zenda uni sunguziáv, av Felisi ezoqam, ezoqa gi:zømesimam. ³ (Nginik Felisi ezoqam neka Zu ezoqam ate gi:goam, lou logemáv, zenda uni sunguzumav tøgoat. Geté atanakha-zapazapa-za-qá matev mbopaevemín, taqa yaq-te. ⁴ Yaq ezoqam maket manqei-te gindu-qavazín, ndigu møndøkhæ-khakuamín, váev lou gilogín. Ndigu matev nøme kopoáv ndimbopaev, tigi atanakha-zapazapa-za-te gindu-upøgimam, kopømba ande av

kap neka pot neka melek neka venanqei nonqo sunguzam matev.)

⁵ Yaq ndigu Felisi ezoqam neka Mozes-qa gu-guna manqat nømendim ezoqam, Yesu gimbo-bevøpem, “Gekha zapâ ndøgo, qogi paev ezoqam nigî atanakha-zapazapa-za-qa matev pøpøvumav ndøgo? Ndigu bugukhokhof zenda uni sunguzumáv, lou gilogin.”

⁶ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam Aezaya, unimanqatin manqat ndø-eín, zo khavozam ezoqam-qa yaq-te. Ndego áv gene-peawám nqægo, ‘Mbumbukiam ge-ein: Nginik no tou mbá ginømbe-vizáp. Geté tiqa mbøni qámhá no-te.

⁷ Ndigu noqa iz, khokhó sege-eqawát. Zapa ndøgo, ndigu ezoqam-qá nømendim matev mba me:zømesimít. Ambá noqā nømendim matev.’

⁸ Mbumbukiam-qa nømendim matev, zo mðzo-ivøvém. Geté ezoqam-qá nømendim matev zombopavét.”

⁹ Yaq Yesu gezø-ein, “Mbumbukiam-qa nømendim manqat sanqawe neka zøkeza matev paev-qa yaq-te, zo ùni zøtezøtéz. ¹⁰ Mozes áv gene-eín nqægo, ‘Qave neká qavo, gèzøvizáp. Gekha ezoqām ndego, eve o evo soqa manqat tembo-ein, ndego ezoqa, yà belaém.’ ¹¹ Geté zo ndozo-manqate, ezoqa kopømbaqapé, eve o evo sa tembo-ein, av nqægo, gekha gigiāp ndøgo, no amba qo tøtaqa-etoamin, ndøgo Kobán.

(Taqa manqa mokho, ‘Mbumbukiam-qá.’) ¹² Zo av ndøzøte-manqate, yaq zo ezoqa evøndipakha tøkeam-qa yaq-te, zòzømbø-khazú. ¹³ Yaq zo zøkeza nømendim matev mokho-te, atanakha-zapazapa-za-te qazo-upøgim, Mbumbukiam-qá Manqat zosanqawé. Neka zo matev av nqægo, kopoáv nandozogot.”

Ezoqam áv kené-manqa-zapa-us-ev-in?
(Met 15:10-20)

¹⁴ Yaq Yesu ezoqa ewaqape nqawá genømøváb, gezø-ein, “Noqa manqat ùnime:yogé, zo ate nqazøte:go, neka mokho vømbō-ndapem! ¹⁵ Gigiap ndøgo, ezoqam-te ndø-oev, kopømba mbain, te:-manqa-zapa-us-ev, Mbumbukiam-qa bøi-te. Geté ndøgo tené-manqa-zapa-us-év, matev neka manqat ndøgo, te-te ndøndo-fakhate.”*

¹⁷ Yesu nginik ezoqam gezivaz, neka khoev mokho-te vømō-on, yaq ekeza paev ezoqam, nqanek manqat mokho-qa yaq-te mbobevøpém. ¹⁸ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Gê, até zó-a, manqa mokho upøgimâv? Ge zó, møzøté-zøtez? Gekha gigiāp ndøgo, ezoqam-te ndø-oev, ndøgo kopømba mbain, te:-manqa-zapa-us-ev, Mbumbukiam-qa bøi-te. ¹⁹ Zapa ndøgo, ta gigiap ndøgo, ambá av nqægo, mbøni-tē qanø-oein, geté emu-té qanø-oein, neka nqawa vømō-fakhanin.” (Nqanek manqat mokho-te, Yesu āv gene-ein nqægo:

7:15 7:15 Kel 10:14-15 * **7:15** 7:15 Baebol kopokopo nøme-te, Glik manqat-te gipeaomem, manqat nøme ndøgó. Ta manqat nqáne: 16Gekha ezoqām ndego, gea tømbo goat neka yoge kopømba vømbógoat, yà beyogé!

Mbumbukiam-qa bøi-te, lou ate ndægo eqeieqei. Qoté-manqa-zapa-us-eq-ák.)

²⁰ Yaq Yesu gezø-ein, “Ezoqam ndøgo tené-manqa-zapa-us-év, matev neka manqat ndøgo, te-te ndøndo-fakhate. ²¹ Zapa ndøgo, ezoqam-qa matavap soqøsoqa, ndøgo matev soqøsoqa-te nakhoa ndøløwe, teqa mbøni-té qando-fakhaté. Ta matev soqøsoqa nqánek: Mambe matev, neka aqonam matev, neka ezoqa pakhapakha khaneam matev, ²² neka nøkenøkem ngi:wat matev, neka gigiap qovetam matev, neka sanqambap matev, neka khavozam matev, neka sapi matev, neka ova matev, neka manqa ponqom matev, neka qakeza iz eqawat matev, neka kawakawa matev. ²³ Matev nqanek ate ndægo, ezoqam-qá mokho-té qando-fakhaté. Yaq ezoqa ndøgo tene-manqa-zapa-us-evín.”

*Bawan vini-ak sævam, Yesu gu-unimanqatin
(Met 15:21-28)*

²⁴ Yesu ta manqei ndøgo ge-ivav, yaq Taya taon avønin-té genøwáv. Yaq khoev-te gemø-on, ndego poeveáv ezoqa nøme ti:zøtez av nqægo, ndego ngêgō. Geté ndego kopømba mbáin tekhonawat. ²⁵ Ta manqei-te ndøgo, sævam møndøgoám. Tugu mbasønakam-yu, nqova soqa mbøigoám. Ngunuk sævam, Yesu-qa yaq-te até é-vøe-ewág-ae, vøndōwav, teqa zenda tokhotapak-qa megemegete, ekeza kha, manqei vøelavao. ²⁶ Ngunuk sævam, bawan vini-ák. Glik sævám. Finisia taon-té guqán, Silia plovins-te ndøgo. Yaq ndugu Yesu āv gumbøe-viám nqægo, “Nogu yu, ambá nqova soqa qombo-ngeatamín?”

27 Yaq Yesu gumbo-qavøiu, “Matev eqeieqeí mbá, nakheis-qa lou toqondap, yaq gaqo sasa qozónqagim. Geté lou bugukhokhof nakheis betólóg, bezø-ewez.”†

28 Geté yaq ndugu gundu-ein, “Evézøza. Nandav unimanqatín. Geté gaqo ndigu, lou-qase mokho-te ngu:sømbiap, lou khakhayakh ndølogatún, nakheis gi-ivøvemin.”

29 Yaq Yesu gumbo-ein, “Qoqa manqat, mokho kandambá. Khoev-té qonóqáv. Nqova soqa ndego, qogu yu-qa mokho-te gu:goam, møndømbo-fakhán.”

30 Yaq ndugu khoev-te guqavan, tukewág ndógo, mbasønakam-yu, venanqei nonqo-té gumbobuvám. Neka nqova soqa møndø-fakhán, tu mokho-te gu:goam.

Yesu gea kandøgeap neka manqa-khou ezoqam gekhakheinøvem

31 Yesu nqanek manqei Taya taon avønin-te ndógo, nqawá genø-iváv. Yaq Saedon taon-té genøwáv, vømølvu, Gelili kewan-te vømø-ova, neka vemiav ten manqei-te sasa ndøwav. 32 Yesu gefakhan ndógo, yaq gea kandøgeap neka manqa-khou ezoqam ndøndafém, te-te. Yaq zenda awam-qa mboviømém.

33 Yaq Yesu ndego ezoqam, ezoqa ewaqape-qa mokho-te gu:goam, manqei vini-té genøndáf, vømø-yakhapus-mokho-mba-ez. Yaq até gendego, kokosov gea nqa-te vømbōwasam, neka kokosov-te køse sasa ndøpisib, yaq nasam vømbō-khantav.

† 7:27 7:27 Yesu gaqo ge-ein, zapa ndógo. Zu ezoqam, bawan vini-ak, gaqo me:zæbám.

³⁴ Yaq Yesu yan-té genøqán, mbøni sekeqape vøfok, ekeza manqat-te ge-ein, “*Efatá!*” Taqa manqa mokho nqáneq, “Sà bemboqoé!” ³⁵ Yesu nqanek manqat até é-vø-eín-ae, yaq ngenek ezoqam-qa gea gèmbø-mboqovøém, neka nasam kopømbá gembø-sasaetam, yaq ndego manqa manqate equeieqei vøngaz.

³⁶ Yaq Yesu ndigu ezoqam av genegugúb nqægo, “Ezoqa nøme zø-eín, taqa yaq-te.” Ndego manqat kopømbá gegugubam. Geté ndigu teqa emanqat, nøme mba mo:vøndazát. ³⁷ Ndigu nqova ndafe kandambá, yaq gimanqatam, “Matev ate ndægo ndematanam, qanimav tantáv. Ezoqa gea qazø-kandøgeapam neka manqa-khou vøgoam, ndigu ndakin kopømbá ndiyoge neka manqat ndimanqate.”

8

Yesu ezoqa bawan-qape nøme ge:zøkef (Met 15:32-39)

¹ Khøuwa nøme, até nqawá, ezoqa kopoáv, Yesu-te gindupindam. Yaq ndigu lou mbaín, vøeløg. Yaq Yesu ekeza paev ezoqam ndømøváb, gezø-ein, ² “No tanakh nøzøgó, nginik ezoqam. Zapa ndøgo, nginik no namba ngigu, khøuwa misiká. Yaq ndakin, ndigu lou mbaín. ³ No ndigu ififinus sa tækhofosam, ekeza vemivemiav-te, yaq bøi møzøgugím, livin-qase. Ezoqa nøme, andé qámbá gindu-okhoam.”

⁴ Yaq Yesu-gi paev ezoqam gimbo-qavøinam, “Gê, lou gekham-tê qazíqeivîm, nqanek ezoqam-av manqei-te, nginik ezoqam vizí:zøkêf.”

⁵ Yaq Yesu gezøbevap, “Flawa gekhâm nandizøgo?”

Ndigu gindu-qavøinam, “Flawa ate gi:goam sevén.”

⁶ Yaq Yesu ndigu ezoqa bawan-qape, manqei-te qonam manqat zø-eín. Yaq até gendego, nginik flawa seven gè-upøzó, Mbumbukiam ike manqat vømbø-ein, sasa ndømbegim, ekeza paev ezoqam, ezoqa ewaqape etoam nonqo, vøzø-etoam, yaq ndigu sasa zø-etoam. ⁷ Até zonga khasøkhasís-a, vøzøgoam. Khapémbá. Yaq Yesu Mbumbukiam-te ike manqat qambøeva, até nginik zongá-ya, ekeza paev ezoqam, ezoqa ewaqape etoam nonqo, vøzø-etoam. ⁸ Yaq ezoqa ewaqape lou tilóg ndógo, até vøzø-ewez. Yaq lou mbegeap ndøgo, ezoqa gi-ivøvem, gèpizumém. Kandambá qamøvea. Yakhav kandakanda sevén, ginqeitømem. ⁹ Ezoqa kopoav-qapé, nqanek lou gilog. Angana ate gi:goam, ande āv fo taosén ndi:gú.* Yaq Yesu ndigu ezoqam, ekeza vemivemiav-té genø-khofosám. ¹⁰ Yaq ndego até gendego, ekeza paev ezoqam namba, khagua-té ginøketáb, Dalmanuta manqei-te sasa ndøtinim.

Felisi ezoqam Yesu-qa umingiap matev qeivi-qa gigoam

(Met 12:38-42; 16:1-4)

¹¹ Yaq Felisi ezoqam ndozáv, Yesu-te, neka te namba manqa itumbam vøngazem. Ndigu matemateam-qa mbogoám. Neka ambá umingiap

* **8:9** 8:9 Sakheis neka nakheis møndøgoám, lou gilog. Geté ndigu gevebøpøteáv.

matev mboqeivimín, ndego uni Mbumbukiam-qa bazaføgakh tǝpǝmbǝégo-a. ¹² Geté Yesu mbǝni sekeqape ndǝfók, gezǝ-ein, “Zo ezoqa ndakin nqa-zoyage, gekha zapá, zo umingiap matev qeivi-qa ndǝzǝgo? No unimanqatín nqazǝ-manqate, zo umingiap matev zǝqeivimák.” ¹³ Yaq Yesu Felisi ezoqam tenǝziváz ndǝgo, khagua-te vǝketao, yaq-keoqa sasa ndǝqantav.

Yesu Felisi ezoqam neka Elod, tiqa matev, flawa poponǝvem nonqo ge:khamas
(Met 16:5-12)

¹⁴ Yesu tegi paev ezoqam namba gi:qantavat, flawa kopo zǝmbu-khokhonavám, khagua-te. Nǝme tonqozoateáv. Manqa matev zǝmbo-navǝém. ¹⁵ Yaq Yesu gezǝ-ein, “Aiyá qagó. Felisi ezoqam neka Elod, tiqa flawa poponǝvem nonqo, gǝmbǝe-feazoát.”

¹⁶ Yaq tegi paev ezoqam, áv ginibondát nqǝgo, “Ngenek nqanek manqat ekeqá tene-ein ndǝgo, ni flawa mbain nqazigu.”

¹⁷ Yesu é-mǝndǝ-otév, ndigu gekha manqat mǝ:bondat. Yaq gezǝ-ein, “Zo gekha zapá, flawa-qa yaq-te nqazǝte-fofogeap? Gǝ, zo sekemba sozǝ-bevupit, neka mokho ndapeáv? Gǝ, zoqa matavap gétokeap? ¹⁸ Zo bǝi ndǝzǝgǝ. Geté zo qeivupáv. Neka zo gea ndǝzǝgǝ. Geté zo yogeapáv. Gǝmbo-mataváp, ¹⁹ ta khǝuwa-te ndǝgo, no flawa faev qǝembegim, neka yaq ezoqa faev taosen vǝtǝzǝkef. Zo yakhav ate qǝgoam gekhám, lou mbegeap qazo-nqeitǝmem, ndǝgo qamǝvea?”

Yaq gimbo-einim, “Yakhav ate qægoam tuélv, qeinqeitungem.”

²⁰ Yaq Yesu nøme gezø-ein, “Neka flawa seven qæmbegim, ezoqa fo taosen nonqo. Zo yakhav ate qægoam gekhâm, lou mbegeap qazo-nqeitømem, ndøgo qamøvea?”

Yaq gimbo-einim, “Yakhav ate qægoam, sevén qeinqeitungem.”

²¹ Yaq Yesu gezø-ein, “Yaq ge zô, gekha zapâ, noqa manqat-qa mokho sekemba qeivupav ndozogo?”

Yesu bøi waev mbain ezoqam gekhakheinøvem

²² Yesu ekeza paev ezoqam namba, Betsaida vemia-ve te gimøfakhaz, yaq bøi waev mbain ezoqam ndondafém, neka Yesu te-te zenda awam-qa vømbø-viømem. ²³ Yaq Yesu ndego bøi waev mbain ezoqam pingi mbogea, vemia-ve bavokho vø-itu. Yaq até gendego, teqa bøi-te, køse mbøe-pisib, neka zenda sasa mbøeve, gembobevap, “Toqóqeivi?”

²⁴ Yaq ngenek ezoqam bøi ge-eqa, gembo-ein, “Ezoqam nqæzømêté. Geté nginik ngi-okhoet, andé tae nøteqeivi.”

²⁵ Yaq Yesu teqa bøi-te, zenda nqawá genøvé. Yaq ngenek ezoqam bøi gemboqoa, sègembo-eqeieqeí. Gigiap ate qægoam ùnime:-qeiváp. Bavokho-qapé. ²⁶ Yaq Yesu gembo-ein, “Qakeza khoev-té qanøqáv. Geté vemia-ve mokho-te ndøqáv.”

*Pita gematøvem, Yesu, ndego Mesayā
(Met 16:13-20; Luk 9:18-21)*

²⁷ Yesu ekeza paev ezoqam namba, Sæzalia-Filipai taon avønin-té ginø-apát, vemia-ve

vinivinimba qagoat. Ate av-té gi:apat, yaq Yesu gezøbevap, “Gê, ezoqa no gekha ezoqām mé:næna?”

²⁸ Yaq gimbo-einim, “Ezoqa nøme ndimanqate, qo Zión, ndego ibøkha iz etoam ezoqam. Neka nøme ndimanqate, qo Ilaizá, o Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqá nømé, ndigu ibugukhokhof giyageapam.”

²⁹ Yaq Yesu gezøbevap, “Gemâ zo? No gekha ezoqām zóténæna?”

Yaq Pita gembo-qavøiu, “Qo Mesayá.”

³⁰ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam manqa āv gezømbe-løvúa nqægo, “Zo ezoqa nøme zø-eïn, no gekha ezoqām.”

Yesu ekeza løvøte neka nango khandi:vat-qa yaq-te, ande ge:zømas

(Met 16:21-23; Luk 9:22)

³¹ Yesu tegi paev ezoqam, ekeza løvøte-qa yaq-te zømesim ndøngáz. Gezø-ein, “Ezoqam-ge Yo, nqosøgeap kandambaqape bendáp. Neka Zu megetapak neka Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam bèsanqawém, sasa belaem. Geté khøuwa misika-qa zita-te, nqawa ndøkhandí:v.” ³² Yesu manqat bavokho-qapé gezø-ein, taqa yaq-te. Yaq Pita até gendego, Yesu sègekható, guguna manqat manqate vømbøngaz.

³³ Geté Yesu, gèndoqambún, ekeza paev ezoqam vøzømet, Pita sasa mboponqom, gembo-ein, “Mòqoqáv qo, Saitan! Zapa ndøgo, qoqa

matavap nandav, ambá av nqægo, Mbumbukiam-tē qandowāv. Geté manqei-qape ezoqam-té qandowāv.”

Yesu-te paev-qa toqogoat
(Met 16:24-28; Luk 9:23-27)

³⁴ Yaq Yesu ezoqa bawan-qape ndømøváb, ekeza paev ezoqam namba, gezø-ein, “Gekha ezoqām ndego, no-te paev-qa ndego, ndego ekeza poev matev, zitá geabetewuá, neka ekeza tae mutui bē-eqa, neka no sasa benøndopaev. ³⁵ Gekha ezoqām ndego, ekeza yage geawat-qa tegoat, ndego ndækhambuá. Geté gekha ezoqām ndego, no neka Manqat Mbomambaqape zapaya, ekeza yage te:khambua, ndego ndømøqeív. ³⁶ Gëmbo-mataváp. Ezoqa manqei-qape gigiap ate nqægo tøm bogawam, yaq ekeza yage gëkhambuá, ta gigiap ate ndægo, áv khambøé-tøkē? ³⁷ Neka gē, ngenek ezoqam, gekha fia ndøgō, yage nango temendap?

³⁸ Gekha ezoqām ndego, noqa yaq-te neka noqa manqat-qa yaq-te, mivi tegoat, nginik manqa-zapazapa-us ezoqam mokho-te, ndakin ngiyage, ndigu Mbumbukiam-te tøkebeav ndigu, yaq até Ezoqam-gé Yó-a, ndego mivi ndøgó te-te, Eve-qa waev neka bazaføgakh-te tegeav, Mbumbukiam-gi enzol ezoqam namba.”

9

¹ Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “No unimanqatín nqazø-manqate. Zo ezoqa nøme, nqazo-waniap, naqanøká zópakhaezák. Geté

Mbumbukiam-qa Megeat Matev ndòzotøkhæ-
qeivím. Bazaføgakh-us ndøgeáv.”

Yesu bugug qambo-enend
(Met 17:1-13; Luk 9:28-36)

² Yaq khøuwa siks-qa zita-te, Yesu, Pita neka Zems neka Zion, manqei poyat-qape-té genø-itúb, vømø-yakhapus-mba-ez. Yaq Yesu-te gi:kewagam, ndego bugug sògo-enendtát, tiqa bøi-te, ³ neka teqa ndabua vømømbō-papaqa-qape. Bøi san-qatøve-ús. Manqei-qape-te ate nqægo, ezoqa kopømba mbaín, ndabua tezunguz, vøpapaqā, kopømba ande av teqa ndabua qægoam. ⁴ Yaq Ilaizā neka Mozes, sègezø-fakház. Yesu namba, manqat ndømanqatám.

⁵ Yaq Pita Yesu gembo-ein, “Nøméndim ezoqam. Qanimáv, ni nqeigu. Ni khoev-qasis misika nizøpuán, qoqa kopo neka Mozes-qa kopo neka Ilaiza-qa kopo.” ⁶ Pita nqanek manqat khokhó sege-eín. Ndego otevatéáv gekha manqat ndø-eín. Zapa ndøgo, ndigu møe ndøgoném.

⁷ Yaq ozoz ndokawá, vøgutaz. Yaq ta ozoz-te ndøgo, manqat ndofakhán. Av qande-eín nqægo, “Ngenek nogé Yó. No poev kandambá te-te. Zo teqa manqat gèyogé.”

⁸ Yaq ndigu amba me:qambuním. Geté ezoqa nøme zømeteáv. Yesu mba ndø-ometám, ti namba ge:goam.

⁹ Yaq manqei poyat-te gi:visat, Yesu manqa āv gezømbeløvuá nqægo, “Matev nqanek, zo qazo-qeivim, ezoqa nøme naqanøká me:zømás. Geté Ezoqam-ge Yo, løvøte-te bêtøndokhæ-khandí:v.”

10 Yaq ndigu teqa manqat gèkhatiwím. Geté yakhapus mokho-mba, āv ginibondát nqægo, “Ngenek løvøte-te khandi:vat-qa yaq-te, manqat ge-ein, taqa manqa mokho áv khanégo?”

11 Yaq Yesu gèmbø-bevøpém, “Gekha zapá ndøgo, Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam ndimanqate, av nqægo, ‘Ilaiza betøkho-fakhān.’?”

12 Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Unimanqatín, Ilaiza bugukhokhof ndøkho-fakhán, gigiap ate ndægo vókhakheinām. Geté Ezoqam-ge Yo-qa yaq-te, Mbumbukiam-qa Manqat nøme mozó-geveømem? Ndøgo āv qane-eín nqægo, ‘Ndego nqosøgeap kandambaqape ndøqeív neka ezoqa gésanqawém.’”¹³ Geté Ilaiza-qa yaq-te, no nqazø-manqate: Ndego møndø-fakhán. Yaq ezoqam ndego, āv timbøe-matønumát, av ndigu ekeza qazømbe-pøovam. Nqanek matev āv tønefakhán, av Mbumbukiam-qa Manqat teqa yaq-te qæ-ein.”*

Yesu opønakam gekhakheinøvem, ndego nqova soqa gembøigoam

(Met 17:14-21; Luk 9:37-43a)

14 Yaq Yesu, Pita neka Zems neka Zion namba, tegi paev ezoqa nøme-te nango ginduqavaz, givisavun, yaq tizømét ndøgo, ezoqa kopoáv giwaniapam ti-te. Neka ndigu Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam namba, manqa

9:11 9:11 Mal 3:1 **9:12** 9:12 Mal 4:5-6; Psa 22:1-18; Isa 53:3

9:13 9:13 Met 11:14 * **9:13** 9:13 Yesu Ilaiza-qa yaq-te manqat ge-ein, ndego Zion me:manqatám. Qotéqeív: Met 11:14 neka 17:13

ndø-itumbumát. ¹⁵ Yaq ezoqa ewaqape, Yesu gi-ometam, ndigu nqova zøndáf. Yaq tinøbóin ndógo, khaiya mboma manqat vømbø-einim.

¹⁶ Yaq Yesu gezø-ein, “Gekha zapayā zøté-ponqombupit?”

¹⁷ Yaq ezoqa tendowáv ndógo, manqat vømbø-ein, “Nøméndim ezoqam. No nøkeza yo notøndóndáf qo-te. Ndego nqova soqa mbøigú, neka manqa khóu. ¹⁸ Nqova soqa gè-uvutumátún. Yaq manqei me:lavawín. Yaq køse møndæqouzín, teqa manqa-nqa-te, neka khaya vøvivisamin, neka kha vømbø-føgakhin. No qogi pæv ezoqam, mðezø-eín. Nqova soqa ambá gengeatømemín. Geté ndigu amba me:goném. Kopømba mbaín.” ¹⁹ Yaq Yesu gendo-qavøiu, “Zo unimanqatin mbain ezoqam, zo ndakin nqazoyage, gè, no khøwa andé gekhâm, zo namba tizi:yagat neka zoqa viniv vøe-eqatát? Geté ság! Opønakam vøndo-ndafém.”

²⁰ Yaq opønakam vøndø-ndafem. Yaq nqova soqa Yesu ge-omet, ndego até gendego, nakhasam vø-uvutam. Kha sègembøi-wageapát. Yaq nakhasam manqei-té genø-ogiú. Sège-qambinimát, neka manqa-nqa-te køse vømbø-qounat.

²¹ Yaq Yesu eve gèmbobeváp, “Gekha khøuwā qambøengaz?”

Yaq ndego gendo-ein, “Ndógo, khapelavøqase ge:goam, tømboe-ngáz. ²² Khøwa nøme, nqova soqa, gøinam-té neka ibøkha-té genø-nqagevemám. Laelae-qa mbogoám. Geté qo kopømba toqogoat, ambá tanakh qoniguín neka voqoní-tøkein.”

²³ Yaq Yesu gembo-ein, “Gekha zapâ, av

nqoqote-manqate nqægo, ‘Qo kopømba toqogoat?’ Matev ate ndægo kopømbá, te-te ndego, nde-unimanqatinat.”

²⁴ Yaq nakhamas-té, ndego nakhasam-ge eve, āv gene-akhá nqægo, “No mðe-unimanqatin. Gèñøtøké. Yaq no kopømbaqapé, tæ-unimanqatin.”

²⁵ Yaq Yesu geqeiv, av nqægo, ezoqa bawan-qape gèpindumīt, yaq ndego nqova soqa gèmboponqóm, gembo-ein, “Qo nqova soqa, manqa-khou neka gea kandøgeap, no nqataqá-manqate. Ngenek nakhasam mðqo-iváv, neka nango ndø-øq, teqa mokho-te.”

²⁶ Yaq ngenek nqova soqa, gè-ogeá, neka nakhasam vø-uvutam. Kandambá ge-uvutam, sasa ndøfakhan. Yaq ndego nakhasam, andé løvøte bugug me me:kewagám. Yaq ezoqa nøme āv gini-einím nqægo, “Ndego møndønaním.” ²⁷ Geté Yesu zenda mbogeá, sasa ndø-eqeiu, vø-itan.

²⁸ Yaq vaev-te, Yesu khoev-te ge-on, ekeza paev ezoqam namba gimi-yakhapus-mba-ez, ndigu gèmbø-bevøpém, “Ni gekha zapá ndøgo, nqova soqa amba qati-ngeatømem?”

²⁹ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Nqova soqa av nge:go, guligulim mbá qoté-ngeatám.”

Yesu qambo-menas, ekeza løvøte neka nango khandi:vat-qa yaq-te ge:zømas

(Met 17:22-23; Luk 9:43b-45)

³⁰ Yesu ekeza paev ezoqam namba, nqanek manqei gi-ivøvem, yaq Gelili plovins mokho-té sugu-apát. Yaq ndego poeveáv, ezoqam

ti:zøtez av nqægo, ndego gekham-tē gego. ³¹ Zapa ndøgo, ndego ekeza paev ezoqam me:zømesimát. Gezø-ein, “Ezoqam-ge Yo, ezoqam-qá zenda-té ginøveém, neka pakhapakha vømbó-khanøem. Geté tenanim, yaq khøuwa misika-qa zita-te, nqawa ndøkhandí:v.” ³² Tegi paev ezoqam, nqanek manqat giyogem, ndigu manqa mokho ndapeáv. Geté møe ndøgoném, vømbøé-bevøpēm.

Yesu-gi paev ezoqam mokho-te, megeat ezoqam, gekha ezoqām?

(Met 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³ Yaq Yesu, ekeza paev ezoqam namba, Kape-naum taon-té ginøzáv. Khoev-te gimø-oz ndøgo, yaq āv gezømbe-eín nqægo, “Zo nakhoa-te ndøgo, gekha zapayá qazøté-ponqombem?” ³⁴ Geté ndigu yaq manqat qavøiwateáv. Zapa ndøgo, nakhoa-te ndøgo, taqa yaq-te ndøgo tini-ponqombém, ti mokho-te, iz akhae kandambaqape, gekha ezoqām ndøgo.

³⁵ Yaq Yesu segeqóm ndøgo, ekeza paev ezoqam tuelv, sasa ndømøvab, gezø-ein, “Gekha ezoqām ndego, megeat iz ndape-qa tegoat, ndego yà betøndo-páev, neka ndego ezoqa ewaqape-gé sasae ezoqam begó.”

³⁶ Yaq Yesu nakhasam ndo-itú, tiqa mokho-te livin-mba ndøugu vøve, sasa ndøngenøtam, gezø-ein, ³⁷ “Gekha ezoqām ndego, noqa iz-te, nakhasam av nge:go tekható, ndego no ndøkhatómb. Neka gekha ezoqām ndego, no

9:31 9:31 Mak 8:31; 10:32-34 **9:32** 9:32 Luk 9:45 **9:35** 9:35
Luk 22:24-26; Met 20:25-27; Mak 10:43-44 **9:37** 9:37 Met 10:40

tekhatomb, ndego no mba gékhatombák, geté até ndegó-a, Mbumbukiam, no gendo-khofotan.”

*Ezoqam ni sanqaupav ndigu, ndigu nigí
(Luk 9:49-50)*

³⁸ Zion Yesu gembo-ein, “Nøméndim ezoqam. Ni ezoqam mõi-ometám. Ndego nqova soqøsoqa ndøngeasumatún. Qoqá iz-té genøgoatún. Yaq ni ndego nimbøe-khafeném. Zapa ndøgo, ndego ni namba okhomáv.”

³⁹ Geté yaq Yesu gezø-qavøiu, “Mbøe-khafèäp, ndego. Zapa ndøgo, gekha ezoqām ndego, noqa iz-te umingiap matev ndematanam, ndego noqa iz nakhamas-te géngiuák. ⁴⁰ Gekha ezoqām ndego, ni-te sanqaupav ndego, ndego nigí. ⁴¹ No unimanqatín nqazø-manqate. Gekha ezoqām ndego, zo noqa iz-te, ibøkha-qase tezø-etoam, zapa ndøgo, zo Keliso-gē ezoqām, ngenek ezoqam yaq-fia eqeieqei ndømøndáp.”

*Matev soqøsoqa ndøgo, unimanqatin matev
ndøngi:wat*

(Met 18:6-9; Luk 17:1-2)

⁴² Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “Gekha ezoqām ndego, nakhei nqonqon av ngi-gu, ndigu no ndi-unimanqatinat, manqa-zapa-te te-itub, teqa manqa-zapa kandamba tantáv. Ndego amba nandi-qape monqo-te timbo-møpøtøzemin, kewan-te sasa mø-oginamin, yaq ta yaq-fia te-te ndego, ambá andé khapémhá. Geté yaq-fia kandambaqape ndøgo, Mbumbukiam-te temøndap.

⁴³ Qoqa zenda kopo, manqa-zapa-te t̄o-ituqabat, s̄egekepáz. Zenda kopo mba taqagoat, khandi miavmiav-te toqom̄-oq, nd̄ogo kop̄ombá. Geté soqain nd̄ogo, qo zenda menas taqagoat, yaq ḡoinam-tē qon̄oqāv, ta ḡoinam nd̄ogo, khouv̄emav nd̄ogo.†

⁴⁵ Neka qoqa zenda tokhotapak kopo, manqa-zapa-te t̄o-ituqabat, s̄egekepáz. Zenda tokhotapak kopo mba taqagoat, khandi miavmiav-te toqom̄-oq, nd̄ogo kop̄ombá. Geté soqain nd̄ogo, qo zenda tokhotapak menas taqagoat, yaq ḡoinam-tē gim̄-ogeq̄ænām.‡

⁴⁷ Neka qoqa b̄oi kopo, manqa-zapa-te t̄o-ituqabat, s̄egekhofá. Qo b̄oi kopo mba taqagoat, Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te toqom̄-oq, nd̄ogo kop̄ombá. Geté soqain nd̄ogo, qo b̄oi menas taqagoat, yaq ḡoinam-tē gim̄-ogeq̄ænām. ⁴⁸ Ta ḡoinam-te nd̄ogo, nonqou ndigu, ezoqam-qa kha ndiloge, nasiniapáv, neka ḡoinam khouv̄emáv.

⁴⁹ Mbumbukiam-gi iziz ezoqam, te-te s̄ovakha gigiap gil̄ovusam̄in, ḡoinam-te, ndigu ngalam mo:geem̄in. Yaq nd̄ogo, s̄ovakha gigiap s̄ege-eqeieqei-ín, Mbumbukiam-qa b̄oi-te. Yaq matev até kopó, matev f̄oḡof̄ogakh yà bet̄ondo-fakhaté,

9:43 9:43 Met 5:30 † **9:43** 9:43 Baebol kopokopo n̄ome-te, Glik manqat-te gipeaomem, manqat n̄ome nd̄ogó. Ta manqat nqáneq: 44Ta ḡoinam-te nd̄ogo, nonqou ndigu, ezoqam-qa kha ndiloge, nasiniapáv, neka ḡoinam khouv̄emáv. ‡ **9:45** 9:45 Até nqanéq-a, Baebol kopokopo n̄ome-te, Glik manqat-te gipeaomem, manqat n̄ome nd̄ogó. Ta manqat nqáneq: 46Ta ḡoinam-te nd̄ogo, nonqou ndigu, ezoqam-qa kha ndiloge, nasiniapáv, neka ḡoinam khouv̄emáv. **9:47** 9:47 Met 5:29 **9:48** 9:48 Isa 66:24

ezoqa ewaqape-te, ndigu bem̄-eqeieqei-ez, Mbumbukiam-qa b̄oi-te.

⁵⁰ Ngalam gigiap qanimáv. Geté mokhov t̄om̄ombo-nav̄øem, yaq áv khoqotégō, nqawa ti-mokhov-us-ez? Zo ngalam bez̄ømbu:gú, zo mokhote. Neka sambi matev-té qan̄oyagé, yaqyaq-a.”

10

*N̄oken̄kem matev ngi:wat-qa yaq-te
(Met 19:1-12; Luk 16:18)*

¹ Yesu ta man̄qei nd̄ogo ge-ivav, yaq Zudia plovins-te neka Zoden kea yaq-keoqá gen̄wáv. Yaq até nqawá, ezoqa kopoáv gindupindam, yaq ndego v̄øe-z̄ømesim, av oskia ge:goam.

² Yaq Felisi ezoqam ndozáv, Yesu-te. Ambá gembo-matemateømemín, gimbo-bev̄øpem, “Gê, Mozes-qa guguna manqat, áv khané-ein? Ezoqa kop̄ømbâ, sævam sa te-ivav, ó, kop̄ømba mbaín?”

³ Yaq Yesu gèz̄øbeváp, “Gê, zo Mozes gekha manqat z̄ø-ein, taqa yaq-te?”

⁴ Yaq gimbo-qav̄øinam, “Mozes āv gene-ein nqægo: Anganeam sævam iv̄øve-qa tegoat, nd̄ogo kop̄ømbá. Sakhei z̄øuvis pepa bepeawám, bembō-etoam, ndugu sasa bekhofotav.”

⁵ Yaq Yesu gez̄ø-ein, “Mozes nandav manqat gepeawam, zapa nd̄ogo: Zo kh̄ape z̄øtesapí:z.

⁶ Geté Mbumbukiam man̄qei-qape ande ge:khakheinam, ndego ezoqam, anganeam neká sævam, tèkhakhein̄vém. ⁷ Yaq nakémbá, anganeam eve neka evo géziváz. Yaq zās namba

9:50 9:50 Met 5:13; Luk 14:34 **10:4** 10:4 Deut 24:1-4; Met 5:31

10:6 10:6 Gen 1:27; 5:2 **10:7** 10:7-8 Gen 2:24; Ef 5:31-33

mé:tøkuaném, ⁸ yaq ndigu ezoqa menas, vømó-kha-kopo-ēz. Yaq ndakin ndigu ambá av nqǣgo, kha menās, av bugukhokhof gi:goam. Geté kha kopó. ⁹ Ndigu Mbumbukiam ndótøkuzú. Yaq ezoqa beqatòzǒ.”

¹⁰ Yaq Yesu tegi paev ezoqam namba, khoev-te givesez, ndigu gèmbo-bevøpém, taqa yaq-te. ¹¹ Yaq gezø-ein, “Gekha ezoqām ndego, sævam te-ivav neka sævam vini vó-okī, ndego manqa-zapa ndógó, zas-te. Ndego nøkenøkem matev ndóngiú neka mambe mé:wáv. ¹² Yaq até kopó. Sævam ndugu, zivis tu-ivav, anganeam vini vøndáf, até ndugú-a, nøkenøkem matev ndóngiú neka mambe mé:wáv.”

*Yesu nakhei nqonqon zenda gezømbø-awam
(Met 19:13-15; Luk 18:15-17)*

¹³ Ezoqa nøme, Yesu-te, nakheis ndo-upøgím. Ndigu mõndøzøpoé, Yesu ambá zenda zømbø-awamín. Geté tegi paev ezoqam gèzømbekhafén, ndigu ezoqam. ¹⁴ Yesu nqanek matev geqeiv, ndego khanakhanakh mbaín, ekeza paev ezoqam-te, gezø-ein, “Nakheis bègeáv no-te. Zømbo-khakházám. Zapa ndógo, Mbumbukiam-qa Megeat Matev, tiqa ndígu, av nakheis ngi:gu.

¹⁵ No unimanqatín nqazø-manqate. Gekha ezoqām ndego, Mbumbukiam-qa Megeat Matev khatiwiav tøgoat, av nakhei nqonqon ngi:gu, ndego teqa Megeat Matev mokho-te gemó-onák.”

¹⁶ Yaq Yesu nginik nakheis, gè-upøgimám, zenda vøzømbø-awam, sasa zøguligulim.

Gigiap kopoav ezoqa ndakinak, Yesu-te gendowav

(Met 19:16-26; Luk 18:18-27)

¹⁷ Yesu manqei ndøgo ge-ivavtat, yaq ezoqa kopo tendotéit ndøgo, Yesu-qa megemege-te, katuk vømøkui, gembo-ein, “Nøméndim ezoqam mbomambaqape. No gekha matev nómatønumāt, khandi miavmiav vøténdāp?”

¹⁸ Yaq Yesu gembo-qavøiu, “Gekha zapâ no mbomambaqape ndoqote-næna? Ezoqa mbaïn, mbomambaqape. Mbumbukiam mba me:gó.

¹⁹ Qo Mbumbukiam-qa guguna manqat mðqote-qatéq, av qæ-ein nqægo, ‘Qo ezoqa pakhapakha zøkhanëám. Neka nøkenøkem matev ndøngi:wāt. Neka ndø-aqònám. Neka meakha manqat ndømanqaté. Neka khavozam matev ndøgó. Qavē neka qavo, gèzøvizáp.’ ”

²⁰ Yaq ngenek ezoqam gendo-ein, “Nøméndim ezoqam. Nqanek guguna manqat ate ndægo nqæmbôpáev, no khapelavøqase qategoam, atema ndakin.”

²¹ Yaq Yesu ngenek ezoqam, gèwawám, kuku matev-ús, gembo-ein, “Qanimáv. Geté matev kopo nøme nqáneq qoqógó. Vøkhæqáv. Yaq gigiap ate nandaqambe:go, qomóví. Yaq moni ndigu toqo-qas, gigiap-av ezoqam qozó-etoám. Av toqotego ndægo, yaq qo gigiap qaniqanim, yan manqei-té qoqonø-møvøemét. Yaq vøndoqáv. No qonøndópáev.” ²² Yaq ndego nqanek manqat ge-ewag, ndego avus-mba mbovoé. Yaq sègewáv. Mbøni vaev-ús. Zapa ndøgo, ndego gigiap kopoáv qam-bogoam.

²³ Yaq Yesu geqambunim, ekeza paev ezoqam sasa ndowabam, gezø-ein, “Gigiap kopoav ezoqam, ti-te ndigu unimé:-føgákh, Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te tu:-oz.”

²⁴ Yaq tegi paev ezoqam nqanek manqat giyogem, ndigu nqova ndafe kandambá. Geté Yesu manqat, nqawá genøzø-eín, “Nogi nakheis. Nakhoa føgakh-qapé, Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te toqotu-oq! ²⁵ Kemol ndugu, søvakha gigiap kandambaqapu, mil nqa-te one-qa tugoat, tu-te ndugu føgakh andé mbaín, av gigiap kopoav ezoqam-te føgakh ndægo, ndego Mbumbukiam-qa Megeat Matev mokho-te one-qa tegoat.”

²⁶ Yaq Yesu-gi paev ezoqam, nqova nøme mba zømbondáf, neka yaqyaq-a gibond, “Av tægoat ndægo, yaq gekha ezoqām ndøkhandi:v?”

²⁷ Yaq Yesu ti-te gekewag, gezø-ein, “Matev av nqægo, ezoqa kopømba mbaín. Geté Mbumbukiam, ndego viní. Matev ate ndægo, ndego kopømbaqapé tego.”

*Yesu toqombo-pavet, taqa yaq-fia
(Met 19:27-30; Luk 18:28-30)*

²⁸ Yaq Pita Yesu gembo-ein, “Nqáe! Ni gigiap ate qægoam, zitá qati-wuøém, qo nqeitaqambe-paev.”

²⁹ Yaq Yesu gezø-ein, “No unimanqatín nqazø-manqate. Gekha ezoqām ndego, khoev te-ivav, o namba-qaniap o evo o eve o nakheis tezivaz, o khae te-ivav, no zapaya neka Mbumbukiam-qa Manqat Mbomambaqape zapaya, ³⁰ ndego Mbumbukiam ndakin yage-te nøme mba mbøé-etoám, kopoav-qapé, wan andléd ate tægoat,

khoev, neka namba-qaniap, neka evøndipakha-sæv neka khae. Geté ndego até ngenøgim matév-a vóndāp, no zapaya. Yaq megemege-te ndo:go, ndego khandi miavmiav ndøndáp.

³¹ Geté ezoqa kopoáv, ndigu ndakin nduo-megetap, gendópavát. Neka ezoqa kopoav, ndigu ndakin ndindopaev, gó:megetát.”

Yesu qambo-misika, ekeza løvøte neka nango khandi:vat-qa yaq-te ge:zømas

(Met 20:17-19; Luk 18:31-34)

³² Yesu ekeza pæv ezoqam namba nakhoa gige-veat, Zelusalem taon-te giqavigat, ndego gèzømbo-megetát. Yaq tegi pæv ezoqam, nqova zøndáf neka mbøni zøvá, taqa yaq-te. Até ezoqa nømé-a, namba gi:-apat, møe ndøgoném.

Yaq Yesu ekeza pæv ezoqam tuelv, nqawá genøkhatób, vømø-yakhapus-mba-ez, neka matev-qa yaq-te, ndøgo Zelusalem taon-te tømømbo-fakhan, sasa me:zømas, ³³ gezø-ein, “Nqáe! Ni Zelusalem taon-té qazinø-qavigít. Yaq Zelusalem taon-te ndøgo, Ezoqam-ge Yo, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam-qá zenda-té gimøveém. Yaq ndigu manqa ovøyam-te sasa ndøveēm, manqat vøkopo:nēm, av nqægo, yà benaním, neka manqei vini-ak-qa zenda-te vøveēm, ndigu Mbumbukiam zøtezateav ndigu.

³⁴ Yaq ndigu otøotam mé:vewém neka køse vømbøé-pisibømēm, teqa kha-te, neka vøzuím, pakhapakha sasa mbókhanøēm. Geté khøuwa misika-qa zita-te, ndego nqawa ndøkhandí:v.”

*Zems neka Zion, iz akhae ndape-qa gigoam
(Met 20:20-28)*

³⁵ Zems neka Zion, ndigu Zebedi-gi nakheis, tinduzáv ndógo, Yesu manqat vombō-einim, “Nømendim ezoqam. Nitaqá-viømém. Kopømbâ, niqa poev matev toqogo.”

³⁶ Yaq Yesu gezø-ein, “Zo gekhā zópoev, no tæzøgo?”

³⁷ Yaq gimbo-einim, “Niqa poev nqáneq. Qo megeat iz kandambaqape toqomøndap, yaq ni ambá qo namba zimi-qonavín, ezoqa nøme, qoqa nakeamo zenda-te vøqøm, neka ezoqa nøme, qoqa yogea zenda-te vøqøm.”

³⁸ Geté Yesu gendo-qavøiu, “Zo zøtezøtezák, gekha matev-qa zonø-einim. Gê, zo kopømbâ, ibøkha khaqain-qape tozo-izam, av no tøte-iz? Neka ibøkha iz ndøgo, no tændap, kopømbâ tozo-upøgim?”*

³⁹ Yaq gimbo-einim, “Ni kopømbaqapé.”

Yaq Yesu gezø-ein, “Zo ibøkha khaqain-qape ndòzomø-izám, av no tøte-iz. Neka zo ibøkha iz ndòzomø-upøgím, av no tøtendap. ⁴⁰ Geté gekha ezoqām, noqa nakeamo zenda neka yogea zenda-te timøqonav, ambá av nqægo, nō nøvevesām. Geté ta qonam nonqo, tiqa ndígu tógoát, Mbumbukiam gevevesam.”

⁴¹ Yesu-gi paev ezoqa ten nøme, nqanek manqat giyogem, yaq qaqa ndøgoném, Zems neka Zion-te.

10:38 10:38 Mak 14:36; Luk 12:50 * **10:38** 10:38 Ibøkha khaqain-qape neka ibøkha iz ndape, Yesu-qa nqosøgeap me:manqaté, ndego tendap. **10:39** 10:39 Kel 12:2; Veve 1:9

⁴² Yaq Yesu ekeza paev ezoqam tenø-møváb ndøgo, gezø-ein, “Zo møzøte-zøté. Ezoqa ndigu, bawan vinivinimba, kawakawa-za ndizæza, ndigu ezoqa gètøkhonøzát. Neka tigi megetapak, gø:kawæzát, av ekeza poev ndøzømbegø. ⁴³ Geté zo mokho-te, matev av nqægo bègð. Gekha ezoqām ndego, zo mokho-te iz kandambaqape ndape-qa tegoat, ndego yà be-zoge-tøke-ezoqam-év. ⁴⁴ Neka gekha ezoqām ndego, zo mokho-te megeat-qa tegoat, ndego andé ezoqa ewaqape-ge yaq-fia mbain sasae ezoqam bezømbegó. ⁴⁵ Até Ezoqam-gé Yó-a, ndego matev até kopó. Ndego ambá ndøgo tenegeavūn, ezoqa sasae timbogoat neka vømbó-tøkeāt. Geté ndego ezoqa tøke-qa neka teqa kha løvøte-te vee-qa ndøgeavún. Yaq ezoqa kopoav, tèabete-nqovotáz.”

*Yesu bøi waev mbain ezoqam gekhakheinøvem
(Met 20:29-34; Luk 18:35-43)*

⁴⁶ Yesu tegi paev ezoqam namba, Zeliko taon-te gimøfakhaz, yaq nqawa gi-ivøvem, ezoqa kopoáv, namba gi:zav. Yaq ate av-té nakhoa gi:geveat, keoqa-te ndøgo, bøi waev mbain ezoqam møndøqotám. Teqa iz Batimeús. Timeus-gé yó. Ndego ezoqa gigiap-qa zøvi:mám. ⁴⁷ Yaq ge-ewag av nqægo, Yesu, ndego Nazalet-ak ngēma, yaq ndego sège-akhá, “Yésu. Déivid-ge Zeo. No tanakh gènøgó.”

⁴⁸ Yaq ezoqa kopoáv, gèguguím, “Qo manqat tía.” Geté ndego kandakanda nøme mba mo-akhayám, “Déivid-ge Zeo. No tanakh gènøgó.”

⁴⁹ Yaq Yesu sège-itán, manqat v̄e-ein, “Ezoqam nandev, yà betøndowáv, no-te.”

Yaq ezoqa ndego b̄oi waev mbain ezoqam gẽmbo-akhaém, gimbo-einim, “Qo khanakhanakh mbá qanegó. Qó-itán. Yesu ndeqandó-akhayam.”

⁵⁰ Yaq ndego até gendego, ekeza ndabua sekeqape, manqei-té genø-ogí. Yaq sasanqá sege-itán, Yesu-te v̄owav.

⁵¹ Yaq Yesu gembo-ein, “Qo gekhā qápoe, no t̄otaqa-matanam?”

Yaq ndego b̄oi waev mbain ezoqam gendo-ein, “Nøméndim ezoqam. No b̄oi keoge-qa nøgó.”

⁵² Yaq Yesu gembo-ein, “Qanimáv. Mòqoqáv. Qoqa unimanqatin nandav, t̄økhakheinøqavém.” Yaq ndaføyambá, ngenek ezoqam gèkewág, neka Yesu v̄ømbōpaev, nakhoa-te gi-apat.

11

Yesu Zelusalem taon-te, ande kawa ezoqam me ge:-on

(Met 21:1-11; Luk 19:28-40; Zion 12:12-19)

¹ Yesu ekeza paev ezoqam namba, Zelusalem taon gi:khatoat, yaq Betfage neka Betani vemiyav-te gimøfakhaz, Oliv manqei p̄oyat-te ndøgo, ndego paev ezoqa menas tène-khofotáz, ² gezø-ein, “Tozonózáv ndøgo, vemiyav zoqa megemege-te ndo:go. Tozomø-oz, yaq ndaføyambá, zo donki nakhasam zomø-ometám. Gémpotavát. Ta donki nakhasam-qa zita-te ndo:go, ezoqam bugukhokhof qomateáv. Yaq sozó-nqovotøvém, sasa zotøndó-ituim. ³ Geté ezoqa tezøbevap av

nqægo, ‘Gekha zapâ, ngunuk donki nqazo-nqovotavet?’ Yaq zo āv qazømbøé-einím nqægo, ‘Evezøza mbopøe, ngunuk. Yaq ndego nakhamás, nango ndøzøndo-khofotáv.’ ”

⁴ Yaq nginik paev ezoqam gizav, donki nakhasam møndø-ometám. Khoev mboqog tambav-té gumopotavám. ⁵ Yaq ezoqa nøme, giwaniapam ndøgo, gèzøbeváp, “Zo gekhā zógot? Gekha zapâ, nanduv nandozo-nqovotavet?” ⁶ Yaq paev ezoqam, manqat āv tizimbi-eín, av Yesu gezømbe-ein. Yaq ndigu sègezøták.

⁷ Yaq donki ndugu, Yesu-té gindu-ituím. Yaq até gindigonem, ekeza ndabua donki-qá zita-té gimbøe-khafuzím, Yesu vō:qom. ⁸ Yaq ezoqa kopoáv, Yesu-qa megemege-te, ekeza ndabua mo:møtagát, nakhoa-te, neka ezoqa nøme vuv vøndōqogaz, sasa mo:møtag. ⁹ Yaq ezoqa nøme Yesu-qa megemege-te vō:megetam-a, nøme vøndōpavam, ndigu āv gini-akhaemát nqægo, “Hosána! Iké: Mbumbukiam-te! Ndego ngenek ezoqam bèkhakheinøvé, Evezøza-qa iz-te ngegeav. ¹⁰ Mbumbukiam teqa Megeat Matev bèkhakheinám, ndego ni tenimbo-kawaevtat, av bugukhokhof nigí atanakha Deivid ginimbo-kawaevtam. Hosána! Iké: te-te, ndego uni ova-in ngo:yage!”

¹¹ Yaq Yesu Zelusalem taon-te gemø-on, ndego Mbumbukiam-qá khoev-té genøwáv, gigiap ate qægoam vømøqeiv. Yaq taqa zita-te, Betani vemia-v-té genøveséz, tegi paev ezoqam tuelv namba. Zapa ndógo, khøuwa gèsinanát.

Yesu fig tae manqat mba gembo-ein, yaq sa qakusi

(Met 21:18-19)

¹² Yaq khøuwa nøme qandopave, Yesu Betani vemia v nqawa ge-ivav, yaq nakhoa livin ndøugu, ifi mbovin. ¹³ Yaq Yesu bøi ge-ogi, fig tae mba mo:qeív, qandoyam. Esokho møndømbø-goám. Geté avønin-te ndøgo gewav, nanga-qa gemøkewag, esokho mba ndøqeív. Tae nanga mbaín. Zapa ndøgo, taqá viáv mbá. ¹⁴ Yaq Yesu até gendego, ta fig tae ndøgo manqat vømbø-ein. Gembo-ein, “Qo tae nanga nqawa qóviamák. Ezoqa nango gélogemák qo-te.” Yaq Yesu-gi paev ezoqam, nqanek manqat møndøyogém, ge-ein.

Yesu ezoqa gengeasam, ndigu Mbumbukiam-qa khoev-te gigiap giwiam

(Met 21:12-17; Luk 19:45-48; Zion 2:13-22)

¹⁵ Yesu Zelusalem taon-te gevesez, Mbumbukiam-qa khoev uta-te nqawa ge-on, yaq até gendego, ezoqam ndigu gigiap gu:wiat, gèngeasám, neka lou-qasis vøzø-nqagim, ndigu møni gi-enendtat neka ndigu kuvøkuvu, Mbumbukiam-te løvusam nonqo, vøwiat. ¹⁶ Yaq ndego ezoqa takeáv, gigiap Mbumbukiam-qa khoev uta yaq-keoqa gisinatam. ¹⁷ Yaq Yesu gè:zømesím, gezø-ein, “Mbumbukiam-qa Manqat, āv qane-peawáp nqáego, ‘Noqa khoev, bawabawan ate ndi:gu-qá guliguli khoev ndøgoát.’ Geté zo Mbumbukiam-qa khoev zø-enendém, vømø-aqonam-ezoqam-qa-pebam-khoev.”

¹⁸ Yaq Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam, nqanek manqat giyogem, ndigu Yesu laelaeqá nakhoa mbovawém. Ndigu møe mbogoám. Zapa ndøgo, ezoqa ewaqape, teqa nømendim manqat, mbøni zólév.

¹⁹ Yaq qakhagus ndøgo, Yesu neka tegi paev ezoqam, Zelusalem taon nqawa tñi-ivøvém.

Unimanqatin matev-qa yaq-te

(Met 21:20-22)

²⁰ Khøuwa nøme qandopave, Yesu ekeza paev ezoqam namba nakhoa gigeveat, sège-keogém ndøgo, ta fig tae ndøgo, manqat gembo-ein, gèpakhá. Até lu-té. ²¹ Pita até gembo-matavupám, Yesu tae manqat gembo-ein. Yaq ndego Yesu āv gembøe-ein nqægo, “Nøméndim ezoqam. Qotékewāg. Ta tae ndøgo, nømøkhaiya soqainte qoqove, møndø-pakhá!”

²² Yaq Yesu gezø-ein, “Zo Mbumbukiam vø-unimanqatiním. ²³ No unimanqatín nqazø-manqate. Gekha ezoqām ndego, nqanek manqei pøyat tembo-ein av nqægo, ‘Soqōqavīg, neka ndaola-tē qomøbøiāq,’ yaq ndego nakeap mbain tøgoat, teqa mbøni-te, getē gē-unimanqatín av nqægo, matev segēfakhān, av manqat ge-ein, yaq matev segembó-fakhán. ²⁴ No nqazø-manqate. Gekha matēv ndøgo, zo tozombøe-guligulimat neka Mbumbukiam vøzømbøé-viømemāt, zo vø-unimanqatiním, av nqægo, matev møndø-fakhān. Yaq zo zóndapém. ²⁵ Geté zo tozo-guligulimat, yaq

zo ezoqa nøme-te qaqa tøzøgoat, ndigu zo manqa-zapazapa gizøgo, yaq zo sà bezømbo-navøém. Yaq zoge Zøve ndego, yan-te ngo:yage, até zoqá manqa-zapazapá-ya, segembøé-navøém.”*

*Yesu gimbo-bevøpem, gekha ezoqam-qâ iz-tè, ndego matev gematønumat
(Met 21:23-27; Luk 20:1-8)*

²⁷ Yesu tegi paev ezoqam namba, Zelusalem taon-te, nangó ginøveséz. Yaq Yesu Mbumbukiam-qa khoev uta mokho-te gu:okhoam, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam neka Zu megetapak nøme, tinduzáv ndøgo, ²⁸ gimbo-einim, “Qo gekha ezoqam-qâ iz-tè qonøgot, nandav matev nandoqo-matønumit? Iz gekha ezoqām qá-etoam, matev av nqægo ndoqogot?”

²⁹ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Até nó-a, bevap kopo nqanøgó, zo-te. Zo yaq tozonø-qavøinam, yaq no ndæzø-eín, av nqægo, no matev gekha ezoqam-qâ iz-tè qatø-matønumit. ³⁰ Zønømbé-einim. Gê, Zion, ndego ezoqam ibøkha iz gezø-etoumam, ndego iz Mbumbukiam-tê, ó, manqei-qape ezoqam-tê gendap?”

³¹ Yaq ndigu ekeza mokho-mba gibond, “Av khazí-einim? Tizimbo-einim av nqægo, ‘Ndego iz Mbumbukiam-tê gendāp,’ yaq ndego ni āv ginimbí-eín nqægo, ‘Av tægoat ndægo, yaq gekha zapâ, zo Zion unimanqatinteav qazogoam?’

* **11:25** 11:25 Baebol kopokopo nøme-te, Glik manqat-te gipeaomem, manqat nøme ndøgó. Ta manqat nqáne: 26Geté zo ezoqa nøme-qa manqa-zapazapa sa navøepøteav tøgoat, yaq zoge Zøve, matev até kopó, zoqa manqa-zapazapa, sa gembøé-navøemák.

³² Geté tizimbo-einim av nqægo, ‘Zion, iz, manqei-qape ezoqam-tē gendāp,’ yaq nginik ezoqa bawan-qape, ndòndo-qambúz ni-te, qaqa vønígū.”

Ndigu megetapak, møe ndøgoám, ezoqam-te. Zapa ndøgo, ezoqa ewaqape, āv gini-unimanqatintám nqægo: Zion, ndego Mbumbukiam-gé manqa vevezam ezoqám.

³³ Yaq Yesu āv gimbøe-qavøinám nqægo, “Ni nītinøtenák.”

Yaq Yesu gezø-ein, “Av tægoat ndægo, yaq até nó-a, nøzø-einák, no gekha ezoqam-qā iz-tē qatøgot, nqanek matev.”

12

Yaya etæ manqat, khæ keoge ezoqam-qa yaq-te (Met 21:33-46; Luk 20:9-19)

¹ Yaq Yesu yaya etæ ndøngáz, gezø-ein, “Ezoqa møndøgoám. Ndego waen khæ ndøkhá, uta vø-ogi, neka waen nanga pesegim nonqo, manqei vø-oz, neka khæ qeivi nonqo, khoev eqawat-qape vøwev. Yaq khæ ndøgo, ezoqā nøme-qá zendaté genøvé, timbøe-kewagat, ekezan manqei nøme-te vøwav. ² Yaq waen nanga qakhata ndøgo, ndego khæ eve, sasae ezoqam ndøkhofotáv, ti-te ndigu, ma khæ gimbøe-kewagam. Ekeza waen nanga upøgim-qa ndøgoám. ³ Geté ndigu khæ keoge ezoqam, até gindigonem, ngenek sasae ezoqam gèmvøinám, vøzuim, yaq khakha-mba nango sasa ndøkhofotøvem.

⁴ Yaq ndego khæ eve, sasae ezoqa nøme ndøkhofotáv. Geté ndego kawa-té ginømbokhanæmém, mivi matev vømbø-etømem. ⁵ Neka

sasae ezoqam nøme gekhofotav, yaq ndigu pakhapakha mbokhanøém. Ngenek waen khæe eve, sasae ezoqa nøme kopoáv gekhofosumam. Nøme ndigu gèzitagám, neka nøme pakhapakha vøzø-khanæmam.

⁶Yaq ngenek waen khæe eve, ekeza yo mba mbo-goám, ndego gembøe-khafuatam. Yaq vaev ndégo tekhofotáv, ekeza manqa ge-ein, ‘Ngenek nogé yó. Ndego ndømbo-vizumém.’

⁷Geté ndigu khæe keoge ezoqam gi-ometam, ekeza mokho-mba, āv gini-einím nqægo, ‘Ngenek khæe eve-gé yó. Waen khæe ngének genó-kawa-év. Zílaém. Yaq khæe nqanek, gemøniqá.’ ⁸Yaq até gindigonem, gèmvøinám, pakhapakha vømbø-khanøem, khæe bavokho sasa ndø-ogi:nam.”

⁹Yesu nqanek yaya etæ manqat qamømbøenavøem, yaq gezø-ein, “Ge zô, ndozo-matavap? Ngenek waen khæe eve, gekha matev ndógō? Ndego āv genégó nqægo: Ndego ndøndowáv, ndigu khæe keoge ezoqam pakhapakha vømøzø-khaneām, neka waen khæe, ezoqa vini sasa zø-etoām.

¹⁰Ge zô, Mbumbukiam-qa Manqat mozó-geveømem, av qæ-ein nqægo?
‘Nandi-qapi ndigu, khoev puanam ezoqam gisan-qabem,
ndigu møndømø-gigiap-qape-éz, khoev puanam nonqo.

¹¹Nqanek matev, Evezøza ndømatanám.

Ndøgo qanimav tantáv, niqa bøi-te.’ ”

¹²Yesu nqanek manqat gezø-ein, yaq Zu megetapak, møvøiwat-qá nakhoa mbovawém. Geté ndigu

ezoqa bawan-qape-qá møe ndøgoám. Yaq ndigu Yesu sège-ivøvém, vøzav.

Yesu amba teks moni abam-qa yaq-te timbø-matemateømemin

(Met 22:15-22; Luk 20:20-26)

¹³ Khøuwa nøme, Zu megetapak, Felisi ezoqam neka Elod-gi zifuap ndøkhofotáz, Yesu-te. Ndigu ambá gembo-matemateømemin. Yaq Yesu manqat soqain te-einin, yaq ndigu ambá gemøvøinamin. ¹⁴ Yaq ndigu tinduzáv ndøgo, vømbø-einim, “Nøméndim ezoqam. Ni møtinøtén. Qo unimanqatin ezoqám. Qo møe mbaín, ezoqam-te. Geté qo manqat sòqo-manqaté, oskiá ndøgo, ezoqa kandakanda o ezoqa khasøkhasis. Neka qo ezoqa Mbumbukiam-qa poev-qa yaq-te ndoqote-zømesim, qo unimanqatin manqat mba qomanqaté. Qonimbí-ein. Kopømbâ, Siza-te teks moni tizi-abumat, ndego Lom kawa kandambaqape, ó, khafeâp? Moni ndizí-abumat, ó, mbaín?”

¹⁵ Ndigu nqanek manqat gi-einim, yaq Yesu møndø-matøvém, ndigu matemateam-qa mbogoám, yaq gezø-ein, “Zo gekha zapâ, no matemateam-qa ndozonøgo? Moni mokho zøtøndé-ndøpøzēm, batézømet.” ¹⁶ Yaq ndigu moni mokho gindu-ndøpøzem, vøe-ometem. Yaq gezøbevap, “Gê, gekha ezoqam-qâ bugug neka iz mó:go, nginik moni mokho-te?”

Yaq gimbo-einim, “Siza-qá bugúg, neka teqá iz mo:gó.”

¹⁷ Yaq Yesu gezø-ein, “Av tægoat ndægo, Siza-qa gigiap, Siza zombó-etoumemát. Geté gigiāp ndøgo, Mbumbukiam-qa, Mbumbukiam zombó-etoumemát.”

Yesu nqanek manqa qavøiwat gezø-ein, yaq ndigu nqova ndafe kandambá.

Sadusi ezoqam, Yesu løvøte-te nango khandi:nat-qa yaq-te gimbøe-bevøpem

(Met 22:23-33; Luk 20:27-40)

¹⁸ Yaq Sadusi ezoqam ndozáv, Yesu-te. Nginik Sadusi ezoqam, āv gini-unimanqatinát nqægo: Ezoqa tipakhaetat, ndigu nango gemø-khandi:zák, løvøte-te. Yaq ndigu Yesu bevap mbogoném, ¹⁹ gimbo-einim, “Nøméndim ezoqam. Mozes ni āv ginimbi-peawám nqægo: Ezoqa tenanimat, sæva te-ivavat, patu qataeveav vøgoāt, yaq ngunuk ngæmam, namba qawan be-okíát, tege namba qawan, ndego genanim, patu bembø-qatayat. ²⁰ Qotøndé-ewāg, nqanek emanqat. Angana møndøgoám. Evenáp. Até gi:goam sevén. Yaq khøuwa ndego, sævam ndø-okí, vønanim. Patu qataeveáv. ²¹ Yaq eveqase ndø-okí, ngunuk ngæmam, ndego teqa zita-te geqan. Geté ndego matev até kopó, patu qataeveáv genanim. Yaq até ndegó-a, teqa zita-te geqan, matev até kopó. ²² Yaq matev até gemát, atema ndigu evenap seven ate gi:goam vømū-pakhaez. Ndigu patu qataeveáv. Yaq vaev até sævám-a, vønanim. ²³ Gê, ezoqa unimanqatin løvøte-te tikhandi:z, yaq ta khøuwa-te ndøgo, timø-khandi:z, ngunuk sævam, gekha ezoqam-gû zas ndøgoāt? Zapa ndøgo,

12:17 12:17 Lom 13:7
Deut 25:5

12:18 12:18 Kel 23:8

12:19 12:19

ndigu evenap ate gi:goam, ngunuk sævam kopo ndøkawawát.”

²⁴ Yaq Yesu gezø-qavøiu, “Zoqa matavap soqain, zo ndozo-matavap av nqægo, ezoqa tipakhaetat, ndigu lõvøte-te nango gemø-khandi:zāk. Zo Mbumbukiam-qa Manqat neka teqa bazaføgakh zøtezateáv. ²⁵ Ezoqa lõvøte-te nango timø-khandi:z, ndigu andé enzol ezoqam me mé:goát, ndigu yan-te ngo:yage. Nøkenøkem matev mbaín. ²⁶ Geté lõvøte-te toqo-khandi:q, taqa yaq-te, gē, zo Mozes-qa mbuk-te, emanqat mozó-geveømem, tae-qase-qa yaq-te, qawageapam? Ta emanqat-te ndøgo, Mbumbukiam Mozes āv gembøe-eín nqægo, ‘No Eibleem-gé Mbumbukiám, neka Aezek-gé Mbumbukiám, neka Zekop-gē Mbumbukiám.’ ²⁷ Nqanek manqat ni āv qaninømánd nqægo: Ndigu ezoqam zua ndøkhandi:zát, Mbumbukiam namba. Zapa ndøgo, Mbumbukiam ndego ambá av nqægo, lõvøte ezoqam-gē Mbumbukiám, geté ndego khandi ezoqam-gé Mbumbukiám. Yaq nakémbá, zo Sadusi ezoqam, zoqa matavap soqain, zo ndozo-matavap, av nqægo, ezoqa tipakhaetat, ndigu nqawa gēkhandi:zatak.”

Matev kandakanda menas ndøgo, matev ate ndægo qaløvuam

(Met 22:34-40; Luk 10:25-28)

²⁸ Yesu Sadusi ezoqa namba manqa gi-itumbumam, yaq Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqa kopo møndøgoám, tiqa manqat vø-ewag. Yaq geqeiv av nqægo, Yesu qavøiwat mbomambaqapē gezø-ein, yaq ndego tendowáv

ndógo, bevap nøme vømbōgo, gembo-ein, “Gê, Mozes-qa guguna manqat mokho-te, gekha matēv mó:megeat?”

²⁹ Yaq Yesu gembo-qavøiu, “Matev nqo:megeat nqáneq, ‘Gèndoyogé, Izlael ezoqam! Evezøza, nigì Mbumbukiam, Evezøza sa ndégo. Mbumbukiam nøme mbaín. ³⁰ Kuku yà betaqagó, Evezøza-te, ndego qoge Mbumbukiam, unì qoqa mbøni-te neka unì qoge nqova-te neka unì qoqa matavap-te neka unì qoqa bazaføgakh-te.’ ³¹ Neka matev kandambaqape nøme nqáneq, ‘Ezoqa nøme-te, kuku āv tabetaqambe:gó, av qakeza kha-te kuku ndaqambe:go.’ Matev kandakanda nøme mbaín, nqanek matev menas qaløvuam.”

³² Yaq ngenek Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam, Yesu gembo-ein, “Nøméndim ezoqam. Qanimáv. Qoqa manqat unimanqatín. Evezøza yakhapús, Mbumbukiam. Mbumbukiam nøme mbaín. ³³ Neka unimanqatín. Kuku yà betaqagó, Evezøza-te, ndego qoge Mbumbukiam, unì qoqa mbøni-te neka unì qoqa matavap-te neka unì qoqa bazaføgakh-te. Neka ezoqa nøme-te, kuku āv tabetaqambe:gó, av qakeza kha-te kuku ndaqambe:go. Matev kandakanda sa nqáneq. Taoká ndógo, Mbumbukiam-te søvakha gigiap nqazi-løvusam, o gekha etoam matev nøme nqazimbogo.”

³⁴ Yesu geqeiv av nqægo, ngenek ezoqam-qa qavøiwat mokho kandambā, yaq āv gembø-eín nqægo, “Qo qambaqapé mbá, Mbumbukiam-qa Megeat Matev-te.”

Yaq taqa zita-te, ezoqa møe ndøgoném, Yesu bevap nøme vømbøé-gonēm.

Yesu ambá av nqægo, Deivid-ge zeo mbā, geté ndego até tege Evezøzá

(Met 22:41-46; Luk 20:41-44)

³⁵ Yesu Mbumbukiam-qa khoev-te gegoam, ezoqa ge:zømesimat, yaq āv gezømbe-beváp nqægo, “Gê, zo ndozo-matavap? Gekha zapâ, Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam ndimanqate, av nqægo, Mesaya ndego, Deivid-gē zeō? ³⁶ Deivid ekezán, Nqova Mbomambaqape mokho-te, Mesaya-qa yaq-te ge:-ein:

Evezøza Mbumbukiam, noge Evezøza, āv gembøe-eín nqægo,

‘Noqá nakeamo zenda-té qanøqóm.

Até qóqotát, atema no qogi qaqa ezoqam

qoqa zenda tokhotapak mokho-te vøtaqambú-āb.’

³⁷ Deivid ekezan, ndego Mesaya, Evezøza mbo-akhayám. Yaq gê, ngenek Mesaya, áv kené-Deivid-ge-zeo-ev?”

Ezoqa kopoáv, Yesu namba giwaniapam, teqa manqat giyogem. Yaq ndigu teqa manqat gezømbe-khaneatám.

Yesu ezoqa Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam-qa yaq-te gegugub

(Met 23:1-36; Luk 20:45-47)

³⁸ Yesu ezoqa ge:zømesimat, nøme āv gezømbe-eín nqægo, “Gò:feazoát, Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam-qa yaq-te. Ndigu tøzømbe-khaneát ndøgo, ti-okhoat, ndabua loloakh

mbomømboma ndø-uzupát, neka ezoqa ewaqape, maket manqei-te, ndigu khaiya mboma manqat vizap-us bezø-manqate, ³⁹ neka guliguli khoev-te neka lou loge kandakanda-te ndøgo, iz akhayapak-qa qonam nonqo-te vøqonumāt. ⁴⁰ Ndigu ngængæm zømbe-khavozumatún, tiqa khoev neka gigiap vøzø-aqonumatun. Neka ezoqa ewaqape-qa bøi-te, guliguli loloakh ndøgoatún. Yaq nakémbá ndigu yaq-fia nqosøgeap, nøme mba mó:ndapém.”

*Ngæmam-qa etoam matev, Mbumbukiam-te
(Luk 21:1-4)*

⁴¹ Yesu Mbumbukiam-qa khoev-te, moni nqeisam nonqo avønin-té geqotám. Ndego ezoqa ndøzømetát, moni ginqeisumat. Gigiap kopoav ezoqam kopoáv, moni kandakandá ginqeisumat. ⁴² Yaq até sævám-a vøndōwav. Ndugu ngæmám. Gigiap-av ezoqám. Zivis møndømbo-naním. Gunduwav, moni møkho khasøkhasis menas vønqeitaz. Nginik moni, tiqa fia khapímbá. Ande āv penpakha kopó ndi:gú.

⁴³ Yaq Yesu ekeza pæv ezoqam ndømøváb, gezø-ein, “No unimanqatín nqazø-manqate. Ngunuk gigiap-av sævam, moni kandambá gu:nqeitaz, āv tiuká, av ezoqa ewaqape nøme, moni gi:nqeisumat. ⁴⁴ Zapa ndøgo, ndigu ezoqa nøme, moni kandakanda ambá gini-nqeisumám. Geté ndigu moni nøme kopoav-qapí ndizøgo. Geté ngunuk ngæmam, viní. Ndugu moni ate gimbøegoam, sùgumu-áb. Nøme mbaín, tuqa yage nonqo.”

13

Mbumbukiam-qa khoev t̄soqa
(Met 24:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Yesu Mbumbukiam-qa khoev ge-ivavtat, yaq tege paev ezoqa kopo n̄ome, āv gemb̄ø-eín nq̄ægo, “N̄oméndim ezoqam. Qotéq̄eiv! Mbumbukiam-qa khoev-te nd̄øgo, khoev qaniqanimáv tantáv. Nandi kandakanda mbá ginipuán.”

² Geté Yesu gembo-qav̄øiu, “Khoev kandakanda ate nd̄ægo, ndoqoqeivi, manqei-té qam̄ø-khakhandám. Nandi kopo n̄ome, nandi n̄ome-te, gó:zaveák.”

Viniv vinivinimba t̄øfakhanam
(Met 24:3-14; Luk 21:7-19)

³ Taqa zita-te, Yesu Oliv manqei poyat-té gen̄owáv, v̄om̄øqom. Ta manqei poyat nd̄øgo, Mbumbukiam-qa khoev yaq-keoqá qagó. Pita neka Zems neka Zion neka Ēndlu, ti-mba ndígu tigoám, te namba. Yaq āv gim̄b̄øe-bev̄øpém nq̄ægo, ⁴ “Qonimbí-eín. Matev nandav, qoqote-manqatam, gekha kh̄owā qanéfakhān? Neka andé gekha matev me nitíq̄eiv̄im, ni t̄øtin̄øten, av nq̄ægo, nq̄anek matev ate nd̄ægo av̄øn̄in gēfakhanām?”

⁵ Yaq Yesu gez̄ø-ein, “Aiyá qagó. Zo ezoqa betübám. ⁶ Ezoqa kopoáv, noqá iz-té gindú-okhoát. Ndigu ezoqa āv giz̄ømb̄é-manqatát nq̄ægo, ‘Ezoqa, nó’, neka ezoqa kandambá titubumat. ⁷ Zo nakhag-qa yaq-te tozo-ewagat neka nakhag u vozó-ewagāt, zo m̄øe nd̄øḡs.

Matev av nqægo, ndòkhæ-fakhanám. Geté manqei-qape-qa vaev zuá. ⁸ Manqei nøme, manqei nøme namba, nakhag ndógoát, neka kawa ezoqa nøme-qa bawan, kawa ezoqa nøme-qa bawan namba, vónøfeapāt, neka manqei nøme-te, manqei vókukuvøemāt. Manqei vinivinimbá. Kopoáv. Manqei nøme-te, lou mbaimbai zówagát. Geté nqanek matev ate ndægo, ngazu mbá. Ndøgo kopømba ande av-té, sævam tui-ova, nqosøgeap ande tuikhantav.

⁹ Zo aiyá qazógoát. Ezoqa zo manqa ovøyam-té ginø-abumát neka Zu ezoqam-qa guliguli khoev mokho-te vøfebumāt. Neka no zapaya, zo megetapak neka kawakawa-za-qá megemege-té ginø-abumát, yaq zo ndigu noqa yaq-te vøzøté-zømasāt. ¹⁰ Geté ezoqa bawabawan ate ndi-gu, Mbumbukiam-qa Manqat Mbomambaqape bêtøkhæ-yogém, yaq váev manqei-qape tømø-navøem. ¹¹ Zo tigavemat neka manqa ovøyam-te vø-abumāt, zo naqanøká ndøfofogèmem, av nqægo, andē gekha manqat me zomø-einimāt. Zapa ndøgo, matev tøfakhanumat, yaq matavap Mbumbukiam zø-etoumát, zo andē gekha manqat me zøté-manqatāt. Yaq zo ambá av nqægo, zøkezan zómanqatāt. Geté Nqova Mbomambaqape ndómanqatāt.

¹² Ezoqa nøme, ekeza namba-qaniap løvøte-té ginø-abumát neka evøndipakha nøme, ekeza nakheis løvøte-te vø-abumāt. Neka nakheis nøme, ekeza evøndipakha segezø-qambuzát, løvøte-te vø-

abumāt. ¹³ Ezoqa ewaqape zo gésanqabát neka qaqa vøzøgoāt, no zapaya. Geté gekha ezoqām ndego, bazaføgakh-us teyat, atema vaev-te, ndego ndømø-khandí:v.”

*Gigiap soqaqape tøfakhan, Mbumbukiam-qa khoev-te, Zelusalem taon-te
(Met 24:15-28; Luk 21:20-24)*

¹⁴ Yaq Yesu manqat nøme ge:zømas, gezø-ein, “Zo Mbumbukiam-qa khoev mokho-te, gigiap soqaqape zóqeivím. Geté khafeap kandambá, gigiap av nqægo tøu-wuøyat ndøugu. (Gekha ezoqām ndego, nqanek manqat tegeveam, mokho bèmboqeív.) Zo nqanek gigiap tozoqeivim, yaq gekha ezoqām ndigu, Zudia plovins-te tiyagat, manqei popotap-té giabenø-khokhóz. ¹⁵ Gekha ezoqām ndego, khoev ova to:yat, ndego khoev mokho-te bè-øn, gigiap vømøndó-upøgim. ¹⁶ Neka gekha ezoqām ndigu, khæ-te tisaætet, ndigu nd-abua upøgim-qa bevèséz. ¹⁷ Ta khøuwa-te ndøgo, ti-te ndigu unimé:-soqá, sakheis emu-us ndigu neka nakhei tete ndizøloge. ¹⁸ Mbumbukiam zombó-vi:mát. Nqanek matev, qozaq viav-te befàkhán. ¹⁹ Viniv ndøgo, ta khøuwa-te tøfakhan, føgakh-mbá tantáv. Mbumbukiam manqei-qape ande ge:khakheinam, atema ndakin, matev føgakh-qape fakhaneáv, av ta khøuwa-te ndøgo tæfakhan. Yaq até taqa zita-té-a, matev føgakh-qape av nqægo, nango gemø-fakhanák. ²⁰ Geté Mbumbukiam

13:13 13:13 Met 10:22; Zion 15:21 **13:14** 13:14 Dan 9:27; 11:31; 12:11 **13:15** 13:15 Luk 17:31 **13:17** 13:17 Luk 23:29 **13:19** 13:19 Dan 12:1; Veve 7:14

matavap é-mõndo:vé, av nqægo, khøuwa ndø-tokhopogeaqasí:z. Mbain tøgõnín, yaq ezoqa kopo ambá gemø-khandi:vák. Mbumbukiam, khøuwa, ti zapaya ndígu tené-tokhopogeaqasí:z, ndígu ekezan gevevesam.

²¹ Ta khøuwa-te ndøgo, ezoqa tezø-ein, av nqægo, ‘Ngé! Mesaya ngének,’ ó, ‘Ndé. Mesaya ndégo,’ yaq zo ndø-unimanqatíním. ²² Zapa ndøgo, khokho Mesaya neka khokho Mbumbukiam-gi manqa vevezam ezoqam ndøfakhanám. Ndígu matev kandakanda neka umingiap matev ndømatønumát. Yaq kopømba tøgõnín, até ndígú-a, Mbumbukiam ekezan gevevesam, ambá ndætubám. ²³ Geté zo aiyá qazógoát. No ndakin matev ate ndægo, tømø-fakhanam, møezømbe-eín.”

Yesu nango tendoqavan

(Met 24:29-31; Luk 21:25-28)

²⁴ Yaq Yesu manqat nõme gezø-ein, “Ta khøuwa-te ndøgo, nqanek vinív kandambaqape tømē-navøem, yaq khøuwa waev segembó-navøém, neka løvøyak beawap mbáin, ²⁵ neka nduku yan-te ngo:go vøndó-o:áz, neka gigiap føgøføgakh yan-te nqo:go, vøkukuvøēm. ²⁶ Yaq ezoqa Ezoqam-gé Yo ndø-ometám. Khaiya ozoz-té genøgeáv. Bazaføgakh-ús neka waev-qape-ús. ²⁷ Yaq ndego enzol ezoqam ndókhofosám, manqei-qape ate nqægo, khøuwa vøndē-fakhanín-a, vømē-sinanín, neka sanqa-sanqa vømbō-anam. Yaq gekha ezoqām ndígu,

13:22 13:22 Veve 13:13 **13:24** 13:24-25 Isa 13:10; Joel 2:10, 31; 3:15; Veve 6:12-13 **13:26** 13:26 Veve 1:7 **13:27** 13:27 Met 13:41

Mbumbukiam gevevesam, manqei-qape ande āv khandēvavet, enzol ezoqam gémováb.”

Yesu ge:zomas, ande āv kinizotéz, av nqægo, teqa qavøne khøuwa avønīn

(Met 24:32-35; Luk 21:29-33)

²⁸ Yaq Yesu manqat nøme gezø-ein, “Zo fig tae-té qazoté-zotéz. Tang-te mbusa tøfakhanam, esokho vøqabām, yaq zo møzøte-zøtezín, wavam khøuwa avønín. ²⁹ Yaq matev até kopó. Zo nqanek matev tozo-qeivimat, tøfakhanumat, yaq zo søzoté-zotéz, Ezoqam-ge Yo, avønín gendóqaván.

³⁰ No unimanqatín nqazø-manqate. Ezoqa nøme, ndakin ngiyage, naqanøká gépakhaezák. Até géyagát, atema ta khøuwa-te ndøgo, nqanek matev ate ndægo vømú-fakhanām.* ³¹ Yan neka manqei-qape ndømø-navøém. Geté noqa manqat gemø-navøemák.”

Ezoqa mè:zøtezák, Yesu gekha khøuwa-tē gendé-qavān

(Met 24:36-44)

³² Yaq Yesu manqat nøme ge:zomas, gezø-ein, “Ezoqa mè:zøtezák, nqanek matev gekha khøuwa-tē neka gekha khøuwa iz-tē qanéfakhān. Até enzol ezoqám-a, yan-te ngo:yage, neka até Yó-a, zøtezateáv. Geté Eve yakhapús sege-otév. ³³ Yaq nakémbá. Aiyá qazógoát. Gò:fezoát. Zapa ndøgo, zo khøuwa iz zøtezøtezák, ta matev ndøgo tøfakhan.

* **13:30** 13:30 Yesu nqanek manqat ge-ein, yaq ndego Mbumbukiam-qá khoev ngi-wat-qa yaq-té abete-manqatám, neka gekha matev vinivinimba nøme ndøgo, ta khøuwa-te ndøgo tøfakhanam.

³⁴ Ndøgo kopømba ande av ndægo, ezoqam manqei nøme-te tewav. Khoev te-ivav, yaq ekeza gi-giap, tegi sasae ezoqam-qá zenda-té genó-awám, timbøe-qeivat. Ezoqa vinivinimba, sasae vinivinimbá tezø-etoam. Yaq ndego ezoqam mboqog tembo-kewagat, āv gembøé-eín nqægo, ‘Qo oskia mo:feazoát.’

³⁵ Até zó-a, gò:feazoát. Zapa ndøgo, zo zøtezateáv, gekha khøuwâ, ndego khoev eve tendoqavan, khagūs o lova u-mbā, o kokolok tui-ogea o qanaqanus tæñqovet. ³⁶ E-mozoto-khakheinám. Soqáin ndøgo, ndego nqova tezøndaf, yaq zo venanqei sømbiam-tē gēzømēt. ³⁷ Nqanek manqat zo nqazø-manqate, no ezoqa ewaqape nøte-zømastét. Manqat nqáneq: Oskia mo:feazoát!”

14

Yesu gimbo-voqem

(Met 26:1-5; Luk 22:1-2; Zion 11:45-53)

¹ Khøuwa menas mba mu:-ewabám, atema Zu ezoqam-qa Pasova khøuwa kandambaqape-te neka ta khøuwa kandakanda nøme ndigu, flawa poponøvemav gilouzatun. Yaq Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam nakhoa-qa ndøvawát, Yesu ande āv kimbøé-matemateømēm, neka vø-møvøinām, sasa ndólaēm. ² Geté ndigu āv gini-einím nqægo, “Ni khøuwa kandambaqape-te, bizi-matønømēm. Soqáin ndøgo, ezoqa qaqa tigonem ni-te, yaq nøfe kandambaqape ndófakhān, ti mokho-te.”

Sævam tae et sisip mbomambaqape, Yesu-qa kha-te gumbøe-qouz

(Met 26:6-13; Zion 12:1-8)

³ Yesu Betani vemiav-te gegoam, Saemon-qa³ khoev-té geqotám. Ngenek Saemon, bugukhokhof kha sisi-us ndøgoám. Yaq Yesu ate av-té lou ge:logat, sævam kopo tunduwáv ndøgo, botol-qase vøndōndap. Tae et sisip qanimav-qape mu:nqeitavám. Taqa fia kandambá tantáv. Yaq ndugu até gundigu, botol gumboqðā, tae et sisip mbomambaqape, Yesu-qa kawa-te sasa mo:qouz.

⁴ Ezoqa nøme, nqanek matev gigeivim, ndigu khanakhanakh mbaín, neka yaqyaq-a gibond, “Gekha zapá, ngunuk nqanek tae et fia kandambaqape, sa gungiu? ⁵ Nqanek gigiap fia kandambá tantáv. Moni mokho tri andled møndø-løvuám. Ngunuk ambá gewiín, fia kandambaqape vøqasin, yaq ni moni gigiap-av ezoqam vizizø-etoamin.” Yaq ndigu ngunuk sævam gemboponqomém.

⁶ Geté yaq Yesu gezø-ein, “Sègembø-ivøvé. Gekha zapá, zo ngunuk sævam viniv nqazombø-veet? Ngunuk matev mbomambaqapé gunø-matanam. ⁷ Zo gigiap-av ezoqam namba, oskia zøté-yageapát. Yaq gekha khøuwā ndøgo, zo tøzø-pøovat, kopømbaqapé tozozø-tøkeat. Geté no namba, oskia zí:yageák. ⁸ Matev eqeieqei ndøgo, ndugu kopømbaqape qagoam, tumatanam, møndø-matanám. Ngunuk nqanek tae et sisip mbomambaqape, noqa kha-te guoqouz, ndugu no otønat nonqo me:khakheinømbém. ⁹ No

unimanqatín nqazø-manqate. Gekha manqei-tē ndøgo, ezoqa Manqat Mbomambaqape ti:zømesimat, manqei-qape-te ate nqægo, ezoqa ngunuk sævam-qa yaq-te mé:manqatát, matev mbomambaqape av guimatanam, neka ngunuk vømbøé-matavupāt.”

Zudas Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda namba, manqat gi:kopo:nem, Yesu tiqa zenda-te teve

(Met 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰ Yaq Zudas Iskaliot, ndego Yesu-gi paev ezoqa tuelv gegoam, ndego Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda-té genøwáv, manqat vømø-kopo:nem, av nqægo, Yesu tiqā zenda-tē genøvē. ¹¹ Yaq ndigu khanakhanakh kandambá gindapem, teqa manqat giyogem, neka yaq-moni etoam manqat vømbø-einim. Yaq Zudas nakhoa-qa ndøváo, Yesu tiqa zenda-te, ande āv kenévē.

Yesu tegi paev ezoqam namba, Pasova lou gilog

(Met 26:17-25; Luk 22:7-13, 21-23; Zion 13:21-30)

¹² Zu ezoqam-qa khøuwa kandakanda qangaz, ndøgo flawa poponøvemav gilouzatun, ta bugukhokhof khøuwa-te ndøgo, ndigu Pasova lou loge nonqo, sip nakheis gizitagatun, Yesu-gi paev ezoqam tinduzáv ndøgo, vømbø-bevøpem, “Gé, qoqa poev gekhâm? Ni gekham-tē qatíniāv, Pasova lou vøimøqá-khakheinømēm?” ¹³ Yaq Yesu ekeza paev ezoqa menas ndøkhofotáz, gezø-ein, “Zelusalem taon mokho-té qazonózáv. Yaq ezoqam zomø-ometám. Ibøkha ndø-egatét. Yaq

zombó-paevém. ¹⁴ Khoev mokho-te te-on, yaq ta khoev ndøgo, khoev eve āv qazømbøé-einím nqægo, ‘Nømendim ezoqam āv gegqande-beváp nqægo: Noqa khoev kouwat gekham-tē qágo, ma nogi paev ezoqam namba Pasova lou teimilog?’

¹⁵ Yaq ndego zo khoev kouwat kandambaqape mé:zømás, khoev ova ndo:go. Qonam nonqo neka lou-qase khakheitáp. Yaq niqa lou ndøgo tozomø-khakheinømém.”

¹⁶ Yaq nginik Yesu-gi paev ezoqam, taon-qape-te gizav, ndigu matev āv timiqeivím, av Yesu gezømbe-ein ndægo. Yaq ndigu Pasova lou vømø-khakheinømem.

¹⁷ Yaq qakhagus ndøgo, Yesu tegi paev ezoqam tuelv namba tinøpindám ndøgo, lou loge-te vøqonav. ¹⁸ Yaq ate av-té lou gi:logat, Yesu āv gezømbe-ein nqægo, “No unimanqatín nqazø-manqate. Zo ezoqa kopo, ndakin lou nqazologet, segenø-qambún, neka no qaqa ezoqam-qa zenda-te vøvē.”

¹⁹ Yaq tegi paev ezoqam, nqanek manqat giyogem, ndigu mbøni zøvá. Yaq ezoqa kopokopo ate gi:goam, āv gimbøe-bevupát nqægo, “Eisa. Qo ekeqá no qote-manqaté.”

²⁰ Yaq Yesu gezø-ein, “Zo ezoqa tuelv nqazogonøve, no namba lou yaf-te nqazi-afønumit, ezoqa kopo ngû:gú. ²¹ Ezoqam-ge Yo ndønáním, av Mbumbukiam-qa Manqat qæ-ein. Geté te-te ndego, unimé:soqá, ndego Ezoqam-ge Yo sa temboqambun, neka qaqa ezoqam-qa zenda-te vøvē. Ngenek ezoqam qaneav tøgonin, ambá qanimáv te-te.”

*Evezøza-qa lou loge matev ande qæfakhan
(Met 26:26-30; Luk 22:14-20; 1 Ko 11:23-25)*

²² Ndigu ate av-té lou gi:logat, yaq Yesu flawa ndøndapáz, Mbumbukiam-te ike manqat vø-ein, sasa ndømbegim, ekeza paev ezoqam vøzø-etoam, gezø-ein, “Mòzo-upøgím. Nqanek noqá khá.”

²³ Yaq izam nonqo ndøndáp, waen-ús, Mbumbukiam-te ike manqat vø-ein, ekeza paev ezoqam sasa zø-etoam. Yaq ndigu ate gi:goam sùgumu-izumát, ta izam nonqo kopo-te. ²⁴ Yaq Yesu áv gezømbe-eín nqægo, “Nqanek noqá kóuk. Mbumbukiam poev mé:-unimanqatín, tegi ezoqam namba. Noqa kouk, ezoqam kopoav zapayá qanéwá. ²⁵ No unimanqatín nqazø-manqate. No waen tae nanga-qa et, nqawa naqanøká nø-izák. No sa ndøgo tømé-íz, ta khøuwa-te ndøgo, no Mbumbukiam-qa Megeat Matev-te, waen ndakinak tæmø-iz.”

²⁶ Lou gumulog, Mbumbukiam-te ouv sasa ndøqaem, yaq Oliv manqei pøyat-té ginøzáv.

Yesu Pita gembo-vøndøyam, ndego teqa yaq-te to:nawam

(Met 26:31-35; Luk 22:31-34; Zion 13:36-38)

²⁷ Yaq Yesu ekeza paev ezoqam gezø-ein, “Zo ate nqazøte:go, møe zóbøín. No sozó-nøuvøném. Mbumbukiam-qa Manqat, áv qane-peawáp nqægo, ‘No sip keoge ezoqam nólaváo. Yaq sip segemø-panqaním.’ ²⁸ Geté no løvøte-te tøtøndo-khandi:n, yaq Gelili plovins-té qatónáv. No é-ndøto:má ndøgo, zoqa megemege-te.”

14:24 14:24 Exo 24:8; Zech 9:11; Jer 31:31-34; 1 Ko 10:16; Iblu 9:20

14:27 14:27 Zech 13:7 **14:28** 14:28 Met 28:16; Mak 16:7

29 Geté Pita gendo-ein, “Ezoqa ewaqape, qo ambá giní-qouvøqém. Geté no, nóqouvaqák.”

30 Yaq Yesu gembo-ein, “No unimanqatín nqataqa-manqate. Nqægo lova, kokolok menas naqanøká gé-ogeayák. Qo noqa yaq-te ndòqotøkhæ-nawám. Misiká toqoto-nawam.”

31 Geté yaq Pita manqa qavøiwat gego, manqat bazaføgakh-ús ge-ein, “Av taoká. Oskíá ndøgo, no totonanim, qo zapaya, no notó-nawamák, qoqa yaq-te.”

Yaq até tegi pæv ezoqa nømé-a, manqat kopó, āv tini-manqatám.

*Yesu Getsemani manqei-te gemø-guligulim
(Met 26:36-46; Luk 22:39-46)*

32 Yaq Yesu ekeza pæv ezoqam namba, khæe manqei-té ginøzāv. Taqa iz, Getsemaní. Yaq gimøfakhaz ndøgo, tegi pæv ezoqam, āv gezømbæ-eín nqægo, “Até vo:qonøvé nqanek. No nomø-guligulím.” 33 Yaq ndego ti-mba ngínik gekhatób, namba gi:zav, Pita neka Zems neka Zion. Yaq Yesu mbøni vaev matev mbongáz. Viniv kandambá gembo-ewag. 34 Yaq gezø-ein, “Noqa mbøni kandambá qanevá. No avønín, nønaním. Até vøgó nqanek, neka até vo:tiawét.”

35 Yaq Yesu elavøqase nøme vøwav. Khapémbá. Yaq katuk ndømøkuí. Bugug manqei-té, vøguligulim, av nqægo, “Kopømba tøgoat, ta matev ndøgo, tønøfakhan, ambá sege-løvumbín.”

36 Neka nøme āv gene-eín nqægo, “Aba! Tát! Qo

kopømbaqapé, matev ate ndægo toqogo. Nqanek nqosøgeap kandambaqape, ndøgo ande ibøkha khaqain-qape me tønømbe-fakhan, ambá qøndapín. Geté matev āv tabete-fakhán, av qoqa poev ndægo. Ambá ndøgo, av no nqanømbe-poev.”

³⁷ Yaq ndego tegi paev ezoqa misika-te gevesez, tezømét ndøgo. Gèsømbiám. Yaq Yesu Pita gemboein, “Sáemon! Qo qóbuvit? Ge qó, kopømba mbaín, no namba elavøqase toqote-tiawet? ³⁸ Zo até vo:tiawét, neka gèguligulimít. Soqáin ndøgo, khamasim matev tøndowav zo-te, yaq zo zō-o:áz. Unimanqatín. Nqova poev ndømbôgó. Geté kha, bazaføgakh mbaín.”

³⁹ Yaq Yesu nangó genøwáv, vømø-guligulim. Guliguli manqat até kopó, av bugukhokhof ge:guligulim. ⁴⁰ Yaq tegi paev ezoqa misika-te nango gendovesez, gezømet, ndigu nqawá ginø-sømbiám. Venanqei baza khàpe zømbepós. Yaq gisuz ndøgo, ndigu mè:zøtezák, gekha manqat mbó-einím.

⁴¹ Yaq Yesu nqawá genøwáv, vømø-guligulim. Yaq qambo-misika, tegi paev ezoqam-te nango gendovesez, gezø-ein, “Zo sekembā sozó-sømbiapet neka pusa zótavet? Sag! Khøuwa iz møndøndáp. Ezoqam-ge Yo, manqa-zapazapa-us ezoqam-qá zenda-té ginøveém. ⁴² Mðzosúz. Bìziniáv. Ngé! Ezoqam genéek, no ezoqam-qa zenda-te teve!”

Yesu gimøvøinam

(Met 26:47-56; Luk 22:47-53; Zion 18:3-12)

⁴³ Yesu ate av-té manqat ge:manqatam, Zudas tènefakhán. Tegi paev ezoqa tuelv, ezoqa nøme ndégo tegoám. Ezoqa kopoáv namba me:geavún,

ndigu kaiya neka ndawa vøndō-upøgim. Nginik Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam neka Zu megetapak kandakanda ndokhofotáz.

⁴⁴ Zudas, manqat é-møndøzø-eín, av nqægo, “Ezoqam ndégo, no tængenøtam. Ndégo tozó-møvøinám, neka gèmbø-kewagét, tozoqavaz.”

⁴⁵ Yaq Zudas até gendego, Yesu-té genøwáv, gembo-ein, “Nøméndim ezoqam.” Neka sasa ndøngenøtam. ⁴⁶ Yaq ezoqam tinduzáv ndøgo, vø-møvøinam. ⁴⁷ Yaq pæv ezoqa kopo, avønin gembogoam, kaiya mba ndøliváz, Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, tege sasae ezoqam, gea vømbøkawa.

⁴⁸ Yaq Yesu gezø-ein, “Ge zô, no pepen ezoqam zøténæmbem, nakhag kaiya neka ndawa-us qazogeavun, no vozó-møvønonām? ⁴⁹ No khøuwa ate qæpavpavemam, Mbumbukiam-qá khoev-té qæqoám, zo namba, ezoqa vøtē-zømesimam. Geté ndøgo, zo no møvønoateáv. Geté nqanek matev ate ndægo, tønefakhán ndøgo, Mbumbukiam-qa Manqat tåbete-unimanqatín, av bugukhokhof ge:-ein.”

⁵⁰ Yaq Yesu nqanek manqa manqate qamømbøe-navøem, tegi pæv ezoqam sège-ivøvém. Møe ndøbøín. ⁵¹ Geté ezoqa ndakinak kopo, Yesu até gembopavát. Ndabua papaqa-mba ndølvøetám. Yaq ndigu ambá ndabua mbogeanemín. ⁵² Geté ndego ndabua geløvøetam, sège-iváv, vøteit. Naqei-áv.

Yesu manqa ovøyam-te gindafem
 (Met 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Zion 18:13-14, 19-24)

⁵³ Ezoqam ndigu, Yesu gimøvøinam, Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape-qa khoev-té ginøndafém. Yaq Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Zu megetapak kandakanda neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam, tinømøváb ndógo. ⁵⁴ Pita Yesu até gembopavát. Andé qámbá gendopavam. Yaq Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape-qa khoev-te gemøfakhan, até ndegó-a, uta mokhote vø-on. Yaq ndego vos keoge ezoqám namba me:qonáv, gøinam avønin-te, kha vøqoqoutam.

⁵⁵ Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Zu ezoqam-gi manqa ovøyam megetapak ate gi:goam, Yesu, manqa-zapazapa-qa mbovawát. Yaq ezoqa amba gekha manqat ti-einimin, teqa yaq-te, ndigu ambá gelaemín. Geté ndigu teqa manqa-zapa qeiviáv. ⁵⁶ Zapa ndógo, ezoqa kopoáv, khokho manqat ambá gini-manqatát, Yesu-qa yaq-te. Geté tiqa manqat vinivinimbá.

⁵⁷ Yaq ezoqa nøme até gindigonem, vøwan, Yesu-qa yaq-te meakha manqat vømanqatat, gi-einim, ⁵⁸ “Ni ngenek møimbo-yogém. Av gene-eín nqægo, ‘No Mbumbukiam-qa khoev, ezoqa giwevem, nó-evøzám. Yaq khøuwa misika mokhote, nøme nówév. Geté ta khoev ndøgo, ambá av nqægo, ezoqam ndøwevēm.’ ” ⁵⁹ Geté ndigu ezoqam, nqanek manqat gimanqatat, ate ndígu-a, meakha manqat vinivinimbá gimanqatat.

60 Yaq Mbumbukiam-gé iziz ezoqam kandambaqape ndø-itán, tiqa megemege-te ndo:go, Yesu vømbøbevap, “Ge qô, yaq manqa qavøiwat taqágo, nginik qo-te manqat ngimøvøet?”

61 Geté Yesu manqat einiáv neka yaq qavøiwateáv. Yaq ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, até gendego, Yesu vømbøbevap, “Gê, qø Mesayâ? Mbumbukiam, ndego Iz Eqawat-Qape, tegê Yò?”

62 Yaq Yesu gembo-ein, “No nándev! Zo Ezoqam-ge Yo zomø-ometám. Mbumbukiam Bazaføgakh-qape-qá nakeamo zenda-té géqotát. Yaq ndego khaiya ozoz-té genøgeáv.”

63 Yaq ndego Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, mbøni mbonqosøgím, nqanek manqat ge-ewag. Yaq até gendego, ekeza nd-abua vøkeqa, gendo-ein, “Ság! Bøi vizu ezoqa nøme-qa bizivàwém. ⁶⁴ Zo mðzombo-yogém, Mbumbukiam-qa iz gengiu. Zo gekha zombó-matavap?”

Yaq ezoqa ewaqape āv gindi-einím nqægo, “Ngenek manqa-zapa ndøgó. Yà benaním!”

65 Yaq ezoqa nøme até gindigonem, køse vømbøe-pisibømem, teqa kha-te. Bøi ndabuá gimboe-gutøvé, zenda sasa me:zuim, gimbo-einim, “Qo Mbumbukiam-ge manqa vevezam ezoqam toqo-goat, qotínømánd, av nqægo, qo gekha ezoqām ndølavaq.” Yaq vos keoge ezoqam ndozáv, Yesu vø-ituim neka vøzuim.

Pita Yesu-qa yaq-te go:nawam
(Met 26:69-75; Luk 22:56-62; Zion 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Pita khoev uta mokho-te gu:qotam, yaq Mbumbukiam-ge iziz ezoqam kandambaqape, tegu sasae mbasønakam nømu ndowáv. ⁶⁷ Yaq Pita gu-omet, gøinam-te kha geqoqoutumat, ndugu áv gumbø-eín nqægo, “Até qó-a, Yesú namba qotegoám, ndego Nazalet-ak!”

⁶⁸ Geté Pita gò:nawám, ge-ein, “No nøtenøtenák, qo gekhā qotē-manqate. Av khoqoté-manqate?” Yaq Pita gewav, uta mboqog avønin-te gemø-itan, kokolok tūni-ogeá.

⁶⁹ Yaq ngunuk mbasønakam, Pita nqawá gunø-omét. Yaq ezoqa nøme, avønin giwaniapam, ndugu áv guzømbe-eín nqægo, “Ezoqa nøme, Yesu namba ge:goam, ngének.”

⁷⁰ Geté Pita gò:nawám.

Agé outøpøteáv, ezoqa nøme, Pita-qa avønin-te giwaniapam, gimbo-einim, “Unimanqatín! Ezoqa nøme qó, te namba qazøtegoam. Zapa ndógo, até qó-a, Gelili plovins-ák.”

⁷¹ Yaq Pita gezø-qavøiu, “No unimanqatín nqazø-manqate. No nandev ezoqam nøtenøtenák, zo ndøzøte-manqate. No tøte-khavozumit, yaq Mbumbukiam kopømbaqapé, bèlavámb.”

⁷² Pita nqanek manqat ge-ein, yaq ndaføyambá, kokolok nango tūndi-ogeá. Yaq Pita manqat gèmbo-matøvé, av Yesu gembø-ein nqægo, “Kokolok menas naqanøká gé-ogeayák. Qo noqa yaq-te, ndòqotøkhæ-nawám. Misiká toqoto-nawam.”

Yaq Pita mbøni mbová. Mbøni vaev kandambá, vøvin.

15

Yesu Pailøt-te gindafem, ndego Lom gaman ezoqam

(Met 27:1-2, 11-14; Luk 23:1-5; Zion 18:28-38)

¹ Yaq qanaqanus, lovølova-ús. Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda neka Zu megetapak neka Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam neka Zu ezoqam-gi manqa ovøyam megetapak ate gi:goam, matavap é-møndø-kopo:ném, Yesu ande gekha matev me mbógoném. Yaq ndigu até gindigonem, gèlvønøvemém, Pailøt-qa zendate vømøveem.

² Yaq Pailøt gembobevap, “Gê, qo Zu ezoqam-gê kawà?”

Yaq Yesu gembo-qavøiu, “Nándav, av qo ndoqote-manqate.”

³ Yaq Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda, manqa ndømøvøém te-te. Manqat kandambá gimøvøem.

⁴ Yaq Pailøt Yesu nqawá genømbo-beváp, gemboein, “Nqáe! Nginik manqa-zapazapa kandambá ngi-møvøet qo-te. Yaq ge qô, yaq manqa qavøiwat taqágo?”

⁵ Geté até nqawá, Yesu yaq manqa qavøiwateáv. Yaq Pailøt nqova ndafe kandambá.

Pailøt manqa gevøovam, Yesu tae mutui-te titøkewem

(Met 27:15-26; Luk 23:13-25; Zion 18:39-19:16)

⁶ Zu ezoqam-qa Pasova khøuwa kandambaqape-te, Pailøt, ndimbula ezoqa kopo sègenqonqotavín, ezoqam-te, vøfakhanin, av ndigu qazømbe-poein. ⁷ Ta khøuwa-te ndøgo, ezoqa kopo ndimbula-te møndøgoám, ezoqa nøme namba. Teqa iz Balabás. Ndigu Lom gaman ngeasam-qa ndøgoám neka ezoqa vølaem. ⁸ Yaq ezoqa kopoáv, Pailøt-té ginduzáv, vømbō-einim, “Qo ambá ezoqa kopo qonqonqotavín, géfakhán, av oskia qoqote-goatun ndægo.”

⁹ Yaq Pailøt gezø-ein, “Zo gekhā zøpoev? No ndégo tæñqonqotāv, tefakhan, ndego Zu ezoqam-ge kawa ndimbo-akhayam?” ¹⁰ Pailøt møndæ-otév, Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda, Yesu teqa zenda-te, ta zapaya ndøgo tiniveém. Ndigu ova ndø-einím. ¹¹ Geté Mbumbukiam-gi iziz ezoqa kandakanda, ezoqa ewaqape āv gizømbe-pouweát nqægo, “Pailøt Balabas betøndo-nqonqotáv, bavokho. Teoká ndego, Yesu.”

¹² Yaq Pailøt ezoqa gezøbevap, “Av tægoat ndægo, yaq ngenek ezoqam, zo Zu ezoqam-ge kawa nqazombo-akhayam, gekha nombógō?”

¹³ Yaq āv gini-akhaém nqægo, “Tae mutui-té qanø-tøkeó!”

¹⁴ Yaq Pailøt gezøbevap, “Gekha zapá? Gê, ngenek gekha manqa-zapā ndøgo?”

Geté ndigu kandakanda nøme mba mo-akhaemém, “Tae mutui-té qanø-tøkeó!”

¹⁵ Yaq Pailøt ezoqa khanakhanakh-qa ndøgoám. Yaq Balabas zønqonqotáv. Geté Yesu nakhag

ezoqam-qa zenda-té genøvé, bemøfeomem, tae mutui-te sasa bemø-tøkewem.

*Nakhag ezoqam, Yesu otøotam gi:vewem
(Met 27:27-31; Zion 19:2-3)*

¹⁶ Yaq ndigu nakhag ezoqam, Yesu gaman-qa khoev-té ginøndafém, ta uta mokho-te vømø-on, neka nakhag ezoqa ewaqape vøzø-akha, te-te vøndō-pindam. ¹⁷ Yaq até gindigonem, ndabua køkouk, kopømba ande av kawa ezoqam-qa ndabua ndægo, vømbō-uzim. Yaq gumbag fakiafakia-us ndø-ogeaném. Yaq kawa-té gimboe-uzím. Andé kawa ezoqam-qa wawáq. ¹⁸ Yaq ndigu khokho khanakhanakh manqat mbomanqatát te-te, gimbo-einim, “Zu ezoqam-ge kawa, iké: qo-te.” ¹⁹ Yaq ndigu kawa-te, tæe gimboe-khanæmát, teqa kha-te, køse vømbøe-pisibømem. Yaq teqa megemege-te, katuk ndømøkuí, iz khokho vømbøeqanem. ²⁰ Otøotam gumuvewem, yaq ndabua køkouk, nqawá ginømbo-khofoném, neka ekeza ndabua vømbō-uzim. Yaq taon bavokhó ginø-ituím, tae mutui-te vømø-tøkewēm.

*Yesu tae mutui-te gitøkewem
(Met 27:32-44; Luk 23:26-43; Zion 19:17-27)*

²¹ Nakhag ezoqam, Yesu taon bavokho gi:-ituat, ezoqa ndø-ometám. Sailini taon-ák. Teqa iz Saemón. Aleksanda neka Lufus, tigé evé. Ndego ambá Zelusalem taon-té genømatín. Yaq nakhag ezoqam até gindigonem, ndego Yesu-qa tae mutui eqawat-qa yaq-te vøtøpøtøvem. ²² Yaq Yesu ndógo tinøndafém, manqei iz nqambogo, Golgota. Taqa manqa mokho, “Kawa-pakha manqei.” ²³ Yaq

Yesu ambá waen mbo-etømemín. Mulømula-ús. Mel tae et namba me:tøkuaném. Nqosøgeap navap nonqó. Geté Yesu gèmbøeqasí. ²⁴ Yaq Yesu tae mutui-té ginø-tøkewém. Gumu-tøkewem, yaq kas me:otám, av nqægo, teqa ndabua vinivinimba-te ndøgo, gekha ezoqām, gekha ndabua ndó-upā.

²⁵ Ndøgo khøuwa iz 9 oklok qanaqanús, Yesu tae mutui-te gitøkewem. ²⁶ Tae mutui-te ova ndo:go, manqat ndøtøkeém, ndego andé gekha manqa-zapa zapayā ginílaem. Av qane-peaupám nqægo, “Ngenek Zu ezoqam-gé kawá.” ²⁷⁻²⁸ Yesu gitøkewem, pepen ezoqam menás namba me:tøkebám. Nøme ndego, teqa nakeamo zenda-té ginø-tøkewém, neka nøme ndego, yogea zenda-te vøtøkewem.* ²⁹ Ezoqa gi-okhoat ndøgo, Yesu sègen-genøitát. Kawa mba ndøngetæát, manqat vømbō-manqatat, av nqægo, “Qo Mbumbukiam-qa khoev ngi:wat-qa neka khøuwa misika mokho-te nango weve-qa qoqogoam, ³⁰ qo qakeza mokho-mba vøkhandí:q. Soqotøndó-vís, nandav tae mutui-te.”

³¹ Yaq até Mbumbukiam-gí iziz ezoqa kandakandá-ya, Mozes-qa guguna manqat nømendim ezoqam neka megetapak nøme namba, otøotam me:vewém. Yaqyaq-a, āv gini-manqatám nqægo, “Ezoqa nøme gèkhandi:ztám. Geté ekeza kha, kopømba mbaín tekhandi. ³² Ngenek unimanqatin Mesaya neka Izlael ezoqam-ge kawa tegoat, yaq

15:24 15:24 Psa 22:18 **15:27-28** 15:27-28 Isa 53:12 * **15:27-28** 15:27-28 Baebol kopokopo nøme-te, Glik manqat-te gipeaomem, manqat nøme ndøgó. Ta manqat nqáneq: Yaq av nqægo, Mbumbukiam-qa Manqat møndø-unimanqatín, av qæ-ein nqægo, “Ndego pepen ezoqam me:vewém.” **15:29** 15:29 Psa 22:7; 109:25; Mak 14:58

ndakin yà betøndovís, nqanek tae mutui-te. Yaq ni tábizi-unimanqatiním.”

Até ndigu-a, Yesu namba gi:tøkebupam, Yesu otøotam me:vewém.

Yesu ge:nanim

(Met 27:45-56; Luk 23:44-49; Zion 19:28-30)

³³ Yaq khøuwa muin qandap, qamat atema kh-agus 3 oklok vøndap, manqei ate qægoam, bøivun ndønqeivøém. ³⁴ Yaq 3 oklok qandap, Yesu kandambaqape tène-ogeá. Ekeza manqat-te āv gene-akhá nqægo, “Eloi, Eloi, lømá sabaxtáni?” Taqa manqa mokho nqáneq, “Mbumbukiam, Mbumbukiam. Gekha zapá, no qoqo-nøuvan?”

³⁵ Geté ezoqa nøme, avønin giwaniapam ndøgo, teqa akhayam giyogem, ndigu manqa mokho ndapeáv. Yaq āv gini-einím nqægo, “Nqáe! Ngenek Ilaiza mbo-akhayám!”

³⁶ Yaq ezoqa nøme até gendego, ndabua-qa ndøteít, waen khaqain-qape-te vøuqoqom, tae-te sasa ndøløvønam, Yesu vømbō-qantav. Izam-qa mbogoám. Yaq ge-ein, “Ziqeivím, Ilaiza petøndéwāv penømakhaya, vømbótøkē, tae mutui-te vøkoqoiū.”

³⁷ Yaq Yesu kandambaqapé sege-ogeá, sasa ndønanim.

³⁸ Yaq Mbumbukiam-qa khoev-te, ndabua ndøgo, khafeap kouwat mboqog-te qafaleam, livin-mbá qanømu-qatavát. Sa ová qandoqatá, atema manqei-te. ³⁹ Yaq ndego nakhag kawa ezoqam, tae mutui-qa megemege-te go:yam,

matev ge:qeiv, av Yesu ge:nanim, ndego āv gene-ein nqægo, “Ngenek unimanqatin Mbumbukiam-gé Yó.”

⁴⁰ Ta manqei-te ndøgo, até sakheís-a, vøgoam. Andé qambaqapé gindu-waniapát, matev giqei-vat. Ndigu sakheis, nømu Meli Magdala vemia-v-ák, neka nømu Salomé, neka nømu Melí. Ngunuk Zems neka Zoses, tigú evó. (Ngenek Zems ezoqa ndakinák. Geté ezoqa nøme møndøgoám, iz kopo qambøegoam.) ⁴¹ Yesu Gelili plovins-te ge-okhoam, nginik sakheis møndømbo-pavám, neka vømbō-tøkeam. Neka sakheis nøme kopoáv, Yesu namba gi:geavun, atema Zelusalem taon-te ndøgo.

Yesu manqei ozu-te gi-oeinam

(Met 27:57-61; Luk 23:50-56; Zion 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Ezoqa kopo møndøgoám. Teqa iz Zoséf. Alimatea vemia-v-ák. Ndego manqa ovøyam ezoqam kandambaqape ndøgoám. Neka ndego Mbumbukiam-qá Megeat Matev-qa mo:kewagám.

Yaq qakhagus ndøgo, Sabat khøuwa khakheinam khøuwa-te, ngenek Zoséf, møe goneáv, geté Pailøt-té genøwáv, Yesu-qa kha-qa yaq-te vømømbō-viam. ⁴⁴ Yaq Pailøt Yesu-qa løvøte manqat ge-ewag, nakhamas mba genanim, ndego nqova mbondáf. Yaq nakhag kawa mbo-akhá, vømbøbevap, “Yesu até unimanqatin ndønanim?” ⁴⁵ Yaq ndego nakhag kawa gembo-unimanqatin, av nqægo, Yesu møndønanim, Pailøt Zoséf sègemboták, Yesu-qa kha tendap. ⁴⁶ Yaq Zoséf ndabua papaqa møwí, Yesu-qa kha, tae mutui-te qatøkeam, vømøndō-koqa. Yaq teqa kha

ndabuá geneløvønám, manqei ozu-te vøndap. Ta manqei ozu ndøgo, nandi nqá. Yaq Zosef Yesu temø-utáv ndøgo, nandi-qape vø-qambesam, manqei-pakha mboqog vøtok. ⁴⁷ Meli Magdala vemiav-ak, neka Meli ndugu, Zoses-gu evo, ndigu até gendo-kewagám, Zosef Yesu nandi nqa-te ge-utavat.

16

Yesu løvøte-te gendo-khandi:v

(Met 28:1-8; Luk 24:1-12; Zion 20:1-10)

¹ Sabat khøuwa qame-navøem, yaq Meli, ndugu Magdala vemiav-ak, neka Meli, Zems-gu evo neka Salome, Yesu-qa kha-te giam nonqo, mulømula sisip mbomambaqape mø-wiím. ² Yaq Sande qanaqanus, lovølova-us, khøuwa ge:fakhatavun, ndigu sakheis manqei pakha-té ginøzáv. ³ Ndigu yaqyaq-a gibond, “Gekha ezoqám níqambesám, ndigu nandi-qapi, manqei-pakha mboqog ndætoke?” ⁴ Geté manqei-pakha-te gifakhaz, tiqeivím ndøgo, mboqog gèmbøqoatám. Nandi-qapi é-møndø-qambiním. Nginik nandi, kandamba tintív. ⁵ Yaq nandi nqa-te gi-oz, ezoqa ndakinak ndø-ometám. Nakeamo zenda-té geqotám. Ndabua papaqa ndø-uzám. Yaq ndigu møe kandambá gigonem.

⁶ Geté yaq ndego ezoqam gezø-ein, “Zo møe ndøgøném. No møtenøtén. Zo Yesu-qa zovawét, ndego Nazalet-ak, ndego tae mutui-te gitøkewem. Ndego nqanek mbaín. Mbumbukiam møndø-khandí:v, løvøte-te. Nqáe! Manqei nqáneq, gi:veem.

⁷ Ndakin m̀ozozáv, Pita neka Yesu-gi paev ezoqa ǹome, manqat v̀om̀oz̀e-ein. Av qazozombé-ein nqáego, ‘Gelili plovins-té genómá. Ndego é-ndo:má nd̀ogo, zoqa megemege-te. Yaq nd̀ogo, tozom̀ometám, av bugukhokhof gez̀ombe-ein ndáego.’ ”

⁸ Yaq ndigu sakheis m̀oe kandambá gignonem. Kha s̀egez̀ombu-wageapát. Yaq nandi nqa-te gindu-fakhaz, ndigu m̀oe nd̀ob̀oin. Yaq ndigu ezoqa ǹome-te einiáv, matev nd̀ogo gigeivim. Zapa nd̀ogo, ndigu m̀oe nd̀ogoném.

Yesu Meli Magdala vemiyav-ak gembo-fakhan
(Met 28:9-10; Zion 20:11-18)

⁹ *Yesu Sande qanaqanus lov̀olova-us, l̀ov̀ote-te gende-khandi:v, ndego bugukhokhof Meli Magdala vemiyav-ak mbofakhán. Ngunuk s̀evam ndúgu, ibugukhokhof nqova soq̀osoqa seven gimboigoam, Yesu gumbo-ngeasam. ¹⁰ Meli Yesu gu-omet, yaq tegi paev ezoqam-té guǹowáv. Ndigu mut̀okhop nd̀owaniapát neka v̀e-eivumat. Yaq Meli manqat v̀om̀oz̀e-ein. ¹¹ Geté manqat gimboyogem, av nqáego, “Yesu m̀ond̀e-khandi:v. No m̀oe-omét,” ndigu tuqa manqat g̀eqavot̀vém.

Yesu ekeza paev ezoqa menas gez̀ofakhan
(Luk 24:13-35)

¹² Taqa zita-te, Yesu-gi paev ezoqa menas, Zelusalem taon gi-ivavtat, Yesu s̀egez̀e-fakhán, nakhoa-te nd̀ogo. Geté ndego bugug viní. ¹³ Yaq nginik ezoqa menas, nqawá giǹoveséz, tegi paev

16:7 16:7 Met 26:32; Mak 14:28 * **16:9** 16:9 Ibugukhokhof Baebol Glik manqat-te gipeaomem, Baebol kopokopo ǹome-te, nqanek vaev manqat ves 9 atema 20 mbaín.

ezoqa nøme vømøzð-ein. Geté ndigu unimanqat-inteáv, tiqa manqat.

Yesu ekeza paev ezoqa ileven gezøfakhan

(Met 28:16-20; Luk 24:36-49; Zion 20:19-23; Kel 1:6-8)

¹⁴ Yaq vaev Yesu ekeza paev ezoqa ileven-té genøfakhán, ate av-té lou gi:logat. Yaq ndego gèzøponqóm. Zapa ndøgo, ndigu tiqa manqat unimanqatinteáv, ndigu Yesu gi-ometam, løvøte-te gendo-khandi:v. Mbøni gèzø-tokeapám.

¹⁵ Yaq Yesu áv gezømbe-eín nqægo, “Manqei-qape ate nqægo, sozó-okhoát, ezoqa ewaqape, Manqat Mbomambaqape vømē-zømesim. ¹⁶ Gekha ezoqām ndego, te-unimanqatin neka ibøkha iz vøndāp, ndego ndømø-khandi:v. Geté gekha ezoqām ndego, unimanqatinteav tegoat, ndego yaq-fia nqosøgeap ndøqeív. ¹⁷ Ezoqam ndigu ti-unimanqatintat, umingiap matev av nqægo giní-matønnumát. Ndigu noqa iz-te, nqova soqøsoqa segé-ngeasumát, ezoqam-qa mokho-te tu:goat, neka manqat ndakinak vinivinimba vøe-manqatāt. ¹⁸ Waza ti-upøgimat, o ibøkha mulømula-us ti-izumat, ndøgo ezoqa løvøte ndøzø-etoam, ndøgo géngiæzoák. Neka ndigu enqoni-us ezoqam-te, zenda tizømbø-aumat, yaq ndigu segé-khakhæzát.”

Yesu yan-te geqavig

(Luk 24:50-53; Kel 1:9-11)

¹⁹ Evezøza Yesu, ti-te manqa manqate qamømbøe-navøem, yaq Mbumbukiam yan-té genøndáf, yaq ndego Mbumbukiam-qa nakeamo zenda-te vømøqom.

²⁰ Yaq tegi paev ezoqam sège-panqaním, neka Mbumbukiam-qa Manqat, manqei-manqei ate qægoam vømē-zømesim. Yaq Evezøza møndøzø-tøkeát, neka tiqa manqat, umingiap matev vinivin-imba vøzømbē-unimanqatintat.

**Mbumbukiam-qa Manqat Mbomambaqape
Ruth, Jonah, and the New Testament in the Kuni
dialect of the Kuni-Boazi language of Papua New
Guinea
Rut, Jona, na Nupela Testamen long tokples
Kuni-Boazi long Niugini**

copyright © 2015 Wycliffe Switzerland

Language: Kuni-Boazi

Dialect: Kuni

Translation by: Wycliffe Switzerland

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-04-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 2 Apr 2024 from source files dated 2 Apr 2024

f10a11c4-6a0c-5775-9168-c6e73df1a68f